Megnehezítették a földeladást | 6.
Értéket teremt a biomassza | 8.
A körösjánosfalvi fatelep virágzása... | 26.
Pero és a selyemhernyók | 34.

www.biharmegye.ro

Biharország

Közéleti folyóirat • Nagyvárad, 2014. március • VI. évfolyam 15. (195.) szám • **Ára 4,5 lej (300 Ft)**

Tízéves a magyar–magyar „huszárdiplomácia”

12.

Agrárkamarát választanak

Többéves halasztás után végre kitűzték Romániában az agrárkamarai választás napját. Bihar megyében 25 tagú grémium állhat fel az agrárágazat különféle szegmenseinek képviseletében a március 16-i voksolás nyomán.

Négy éve létezik törvény az agrárkamarák létrehozásáról, de csak tavaly ősszel fogtak hozzá az illetékes hatóságok a voksolás megszervezéséhez. Megalakították a megyei kezdeményező bizottságot, a választási bizottságot, kijelölték a szavazóköröket, és nyilvántartásba vették a szavazásra jogosultakat. A szavazati joggal rendelkezők listáját a Mezőgazdasági Kifizetési és Intervenciós Ügynökség Bihar Megyei Kirendeltsége és a megyei Erdészeti Felügyelőség nyilvántartása alapján állították össze. A kormánybiztosi hivatal adatai szerint Biharban 40 779-en vannak, a legtöbben közülük (3719-en) nagyváradiak, a legkevesebben pedig (41-en) biharszentandrásiak.

Dönthetnek az agrárkamarai tagok személyéről a gazdálkodók (jogi és természetes személyek egyaránt), a termelői egyesületek, az ágazati szövetségek, szövetkezetek, a megyében bejegyzett erdőgazdálkodási munkáltatói egyesületek és alkalmazotti érdekképviseletek, azok az erdészetek, amelyek nem állami erdőket kezelnek, valamint az állatorvosi kamara és a mezőgazdasági oktatással, kutatással foglalkozó tanintézetek.

A március 16-án megválasztandó megyei agrárkamarában nyolcan fogják képviselni az ágazati szövetségeket és a termelői egyesületeket, négyen-négyen a választói névjegyzékben szereplő farmereket, illetve a 35 évnél fiatalabb gazdálkodókat, ketten-ketten a munkáltatói, az alkalmazotti érdekképviseleteket és a termelőszövetkezeteket, továbbá egy-egy hely illeti meg a magánerdészeteket és közbirtokosságokat, az állatorvosi kamarát, illetve a szakoktatási intézményeket. A jelöltek – akár természetes, akár jogi személyek – február 17-ig jelentkezhettek, a voksolás **március 16-án, vasárnap reggel 8.30-tól délután 5 óráig** tart. Eredményt csak március 20-án hirdetnek.

M. Zs.

Munkahelyi gyakorlat kell az egyetemistáknak

Március 12-én lépett életbe a 2013/335 számú törvény, mely a felsőoktatásban tanulók próbaidejét szabályozza. A jogszabály szerint az a munkáltató, aki végzős egyetemistával köt próbaidőre munkaszerződést, saját kérésére a szerződés ideje alatt a szociális referenciállandó összegének másfélszeresét kapja, ez most 750 lej. Az összeget annak arányában adják, hogy a próbaidőn lévő egyetemi hallgató mennyit dolgozott ténylegesen. A törvény szerint a végzős egyetemistáknak hat hónapot kell dolgozniuk a majdani szakmájuknak megfelelő munkahelyen, hogy az elméleti tudás megszerzése után megismerjék a munkaerőpiac gyakorlati elvárásait és feltételeit, valamint hogy tapasztalatot szerezzenek majdani munkakörükben. A próbaidő programját a munkáltató hagyja jóvá annak a részlegvezetőnek a javaslatára, ahol dolgozni fog az egyetemi hallgató. Utóbbi számára egy mentort is kijelölnek a munkavégzés idejére. A próbaidőről szóló szerződést hat hónapra, az egyéni munkaszerződéssel egyszerre kell megkötni.

tartalom

4. Kultúra
Belopják a szépet a mihályfalvi mindennapokba – Nagyváradon mutatkoztak be az „Érmellék fővárosának” kultúraformálói

6. Agrárvilág
Megnehezítették a földeladást Hűtőtartályt vehetnek a kistermelői társulások

8. Gazdaság
Értéket teremt a biomassza – Zöld erőmű épülhet Érmihályfalva határában

10. Egészség
Sok a szomorú gyerek – Felmérés a kamaszkori depresszióról Oltassunk vagy ne? – Dr. Földes Béla főorvos véleménye

12. Hagyomány
Tízéves a magyar–magyar „huszárdiplomácia” – Szoboszlai Endre, a hajdú-bihari hagyományőrző szervezet sajtóreferense emlékezett vissza Összefogás az emlékgúláért – tisztelgés az isonzói és doberdói csatákban elesett nagyváradi, Bihar megyei katonák előtt

16. Hitvilág
Emlékhely a templomkertben – Interjú Bede Ferenc berettyószéplaki református lelkipásztorral

18. Portré
A sokoldalú kőfaragó – Megismerhetik Tatár Attila sírköves mestert és zenészt

20. Civilben
A hajdúváros büszkesége a Toldi Néptáncegyüttes

22. História
Építészetünk kutatója – Szilágyi Aladár összeállítása a Váradon született Biró József művészettörténészről

24. Szomszédoló
Elég volt a kóborlásból – Kocsis Csaba mutatja be ifj. Miczura Károly cigányprímást

26. História
A körösjánosfalvi fatelep virágzása és hanyatlása – Miklós János kereste fel Palkúc Jánost, a telep volt kereskedelmi vezetőjét

28. A régi Várad
Újváros első temetői – Péter I. Zoltán összeállítása

30. Literatúra
Egy évszázad Vereckétől Pusztaszerig (1.) – Molnár Judit sorozata „nádpálca nélkül”

32. Civilben
Bemutatkozik a szalontai Kulin György Csillaágszkör

34. Lektűr
Pero és a selyemhernyók – Szilágyi Perjési Katalin írása

36. Sport – hagyomány
Lovas kopjafát állítottak Imre Zoltán emlékére – Paptamásiban tisztelegtek a fogathajtó előtt

38. Zene
Bartók-kompozíciók a váradi koncertesten

39. Útravaló
Dubaj szalontai szemmel – Szilágyi Norbert számol be jutalomutazásáról

40. Gyereksarok
Mesét, télűző verset, találós kérdéseket, barkácsolót hoz Pöszi

42. Sport
Bihariak az országos szakszövetségek vezetőségében

44. Civilben
Otthonosabbá akarják tenni Érszőlőst – Bemutatjuk az Érszőlősért Egyesületet

45. Farsang
Télűzés Érköbölkúton

46. Kultúra
Ez is helyes, az is jó – Nyelvőrségen Dánielisz Endre

47. Közélet
Szalagtűzések Nagyszalontán

48. Fűben-fában
Gyógynövény-ábécé (82., 83.) – Kisvirágú füzike és komló

49. Ínyenceknek
Süssünk muffint!

50. Üdítő
Kortól függ – Keresztrejtvény nyereménnyel

Biharország – közéleti havilap. Kiadja a **Várad** kulturális folyóirat, Nagyvárad. **Szerkesztőség és kiadó:** Nagyvárad, December 1. tér 12., I. em. **Postacím:** 410068 Oradea, Piața 1 Decembrie nr. 12, et. I. **Telefon:** 0259/447-060, 0735/154-456, 0735/154-459. **Lapterjesztés:** 0735/154-460. **E-mail:** biharmegye@gmail.com. **Interneten:** www.biharmegye.ro. **Főszerkesztő:** Máté Zsófia. **Munkatársak:** Balázs Anita, D. Mészáros Elek, Kocsis Csaba, Péter I. Zoltán, Szilágyi Aladár, Szőke Ferenc. **Felelős kiadó:** Szűcs László. Készült a nagyváradi Europrint Kft. nyomdájában. ISSN 2066-4166

RMDSZ COMMUNITAS ALAPÍTVÁNY
TÁMOGATÓ AZ RMDSZ ÉS A COMMUNITAS ALAPÍTVÁNY

Belopják a szépet a mihályfalvi mindennapokba

Vidéki alkotóműhelyek nagyváradi bemutatásával új feladatra vállalkozott a lapunkat is kiadó *Várad* kulturális folyóirat. Amint Szűcs László igazgató fogalmazott: kísérletbe fogtak, az első „alany” pedig Érmihályfalva volt.

Helytörténeti kutatástól a sanzonéneklésig, néptánctól a költészeten át az üvegfestészetig – elismerésre méltó gazdagságú kulturális értékeikből mutattak be néhányat az érmihályfalvi alkotók február végén Nagyváradon. Az eseménynek helyet adó bábszínháznak már az előcsarnokában minitárlatok fogadták az érdeklődőket. A városi könyvtár égisze alatt működő Marcsó József Alkotókör tagjainak fafaragásai, érmei, festményei, illetve az Érmellék 2009 Fotóklub tagjainak munkái a kistérség tájait, hagyományait idézték. A színpadon pedig Szűcs László gyorsinterjúinak alanyai sorjáztak, hogy képet adjanak az Érmellék fővárosaként is emlegetett település sajátos, egyszerre falusi és városi szellemiségéről, gyarapodó kulturális értékeiről. A palettát gazdagította a Nyíló Akác Néptáncegyüttes két párjának és a Móka színjátszó csoport tagjainak, Boros Emőkének és Szabó Jánosnak a fellépése.

Szilágyi Ferenc és Sillye Judit az irodalmat képviselte

A mondjuk Nagyszalontához viszonyítva kevésbé gazdag kulturális hagyományokra visszatekintő Mihályfalván még többet kell dolgozni a kultúra iránti igény, a szépérzés fejlesztéséért – hangoztatta meggyőződését Nyakó József polgármester, aki maga is ezen ügyködött évtizedeken át. Elöljáróként is azt vallja: „Be kell lopni a szépet a mindennapokba”.

Beszélt műveinek születéséről az elsőkötetes költő, Sillye Judit és a gyakorlott tollforgatónak számító, több műfajban is alkotó Szilágyi Ferenc. A helytörténész Kovács Rozália is változatos témákban publikált: a temető csónak alakú fejfáitól családtörténeti kutatásokig mindenütt van még feltárnivaló. Az Érmellék szépségét és értékeit a fényképészet eszközeivel igye-

Nyakó József polgármesterrel beszélget Szűcs László

Kovács Rozália helytörténész köteteiből lehet válogatni

A Szalai Ilona vezette könyvtár alkotótábort is szervez minden évben

A Nyíló Akác táncosai mezőségi, szilágysági és délalföldi táncokat mutattak be

keznek népszerűsíteni a fotókör tagjai – foglalta össze céljukat Bíró Károly klubelnök.

Kortársunk lehetne, ám lassan negyedszázada nincs az élők sorában Máté Imre költő – alakját a 2009 óta a nevét viselő könyvtár vezetőjével, Szalai Ilonával is felidézte Szűcs László. Hangfelvételről elhangzott a költő egyik, Csoma Judit által megzenésített verse a tájainkról Magyarországra elszármazott színésznő előadásában.

Rencz Csaba újságíró egyebek mellett a település 25 éve félbemaradt városiasodásáról és a mihályfalviak meg az onnan bármerre a vi-

Boros Emőke

Szabó János

lágba elszármazottak tájékoztatását szolgáló internetes lapról is szót ejtett. A szinte 40 éve Váradról „odaszármazott" Boros József tanár, színjátszó köri vezető, költő a mihályfalvivá válás nehézségeire is emlékeztetett. Az ottaniak lokálpatriotizmusát büszkén hangoztatta Nyakó polgármester is, egyúttal mindenkit meghívott városába. A várható szíves vendéglátásból a hangulatos est résztvevői kulináris ízelítőt is kaptak Oláh Imre mesterszakács jóvoltából. A legközelebbi jeles ünnepi rendezvény a Nyíló Akác Napok lesz, ez akár a város védjegye is lehet, mert messze földön híres, s ilyenkor hazatérnek az idegenben élő mihályfalviak is.

M. Zs.

Szemrevaló „disznóságok"

A bábszínház nézőterén is találkoztunk Érmihályfalván születettekkel

Marcsó József festő nevét viseli az alkotókör

Megnehezítették a földeladást

Olyan törvényt fogadott el a parlament, amely a nemzetbiztonsági szervek jóváhagyásához köti a földterületek tulajdonosváltását az országhatártól 30 kilométeres mélységig. CSEKE ATTILA RMDSZ-es képviselő ismertette az aggályos előírásokat.

Románia az Európai Unióhoz való csatlakozásakor, 2007-ben hétévnyi haladékot kapott arra, hogy liberalizálja a földtulajdonhoz való jutást. A türelmi idő letelt, ám a kormány csak az utolsó pillanatban, év végére dolgozta ki a jogszabálytervezetet, de a törvényhozásban elfogadott első változatot Traian Băsescu államelnök nem írta alá, hanem újratárgyalásra visszaküldte. Olyan előírást akar, amely szerint külföldi állampolgár olyan feltételekkel vehessen földet Romániában, mint amilyenekkel egy román állampolgár az adott országban. Az eredeti törvényszöveg az országhatártól 20 kilométeres mélységben kötötte a nemzetbiztonsági szervek engedélyéhez a tulajdonosváltást, a második változat már 30 kilométeresre bővítette a „biztonsági sávot", és belevette a Fekete-tenger partját is.

Cseke Attila Bihar megyei parlamenti képviselő mindenekelőtt azt hangsúlyozta, hogy a jogszabály nagyságrendekkel több román állampolgárt fog akadályozni a földeladásban és -vásárlásban, mint külföldit, ezzel sérti a tulajdonhoz való jogot, amit pedig az alaptörvény véd. A jóváhagyást az eladónak kell kérnie, az eljárás alól akkor mentesül, ha az elővásárlási joggal rendelkező kategóriák valamelyikébe tartozó vevővel köt üzletet. Elővásárlási joga van a társtulajdonosnak, a bérlőnek, a telekszomszédnak és az államnak – ebben a sorrendben, ha egyforma árat ajánlanak. Az első változatban a helyben lakó földművelő is szerepelt, most ezt kivették. Az eladónak a polgármesteri hivatalban kell jelentenie és kifüggesztenie az eladási szándékot, és az elővásárlási jogot élvezők 30 napon belül jelentkezhetnek. Az RMDSZ javaslatában az új törvényváltozatban nem az eladónak kell az érdekelteket megkeresnie, hanem az elöljáróságnak, hiszen úgyis ott vannak az adatok. A 30 hektárnál nagyobb terület tulajdonosváltását mindenképpen Bukarestben a mezőgazdasági minisztériummal kell véglegesen jóváhagyatni.

Ha nem a társtulajdonos, a bérlő vagy a telekszomszéd, illetve az állam a jelentkező vevő, akkor az eladónak a védelmi minisztériumhoz kell benyújtania a jóváhagyási kérelmet, és a tárca kéri ki a többi illetékes hatóság (belügy, hírszerzés, kémelhárítás stb.) véleményét. Az első változatban minden „szervet" az eladónak kellett volna megkeresnie. A korábbi 7 napos válaszadási határidő viszont most 20 munkanapra nőtt, de megmaradt az RMDSZ javaslatára az úgynevezett hallgatólagos jóváhagyás lehetősége. Hogy az eljárás kerül-e pénzbe, és mennyibe, arról a törvényben nincs szó, a végrehajtási utasítás vagy a védelmi minisztérium rendelete szabályozhatja a tarifát. A képviselő szerint számos aggályt vet fel a törvény alkalmazása, még nemzetbiztonsági aggályokat is. Miként fogja például a hazai hírszerzés ellenőrizni a külföldi vevőjelöltet? Mekkora kapacitást köt majd le a román állampolgárok „átvilágítása"? Ha nem hagynak jóvá egy ügyletet, akkor nyilvánosságra kerül, hogy a vevő „gyanús" – és még sorolhatnánk a kifogásokat.

Szakmaiatlan, bürokratikus, jogsértő és antidemokratikus – jelentette ki

Hűtőtartályt vehetnek a kistermelői társulások

Hűtőtartályok vásárlására kaphatnak támogatást a kistermelői társulások, tájékoztatott a Mezőgazdasági Kifizetési és Intervenciós Ügynökség (APIA) Bihar megyei kirendeltsége.

A de minimis támogatásra azok a társulások jogosultak, amelyek a 2013/859. számú kormányhatározat szerint működnek egy községben, és olyan állattartók a tagjaik, akiknek legfeljebb öt tejelő tehenük van, és az állatok szerepelnek az országos nyilvántartásban. A társulások legfeljebb 1000 literes hűtőtartály megvásárlására kérhetik az 5000 eurónál nem több támogatást, a tagoknak ki kell nevezniük valakit maguk közül, aki a tej összegyűjtéséért és minőségi ellenőrzéséért felel. Ha a megvásárolt hűtőtartály ennél kisebb, a támogatás értéke is csökken. Az összeg magában foglalja a tartály árát, a beszerelési és az egyéves karbantartási költségeket is.

A társulásoknak április 15-ig előzetes engedélyt kell kérniük a területileg illetékes polgármesteri hivataltól, s a következő dokumentumokat kell benyújtaniuk: a társulás létrehozását igazoló iratot, melyben szerepelnie kell annak, hogy a társulás a hűtőtartály vásárlása céljából jött létre; a társulás tagjainak listáját annak feltüntetésével, hogy egyenként és összesen hány tejelő tehenet tartanak; a társulás törvényes képviselője személyi igazolványának másolatát; a társulás közgyűlésének a tartályvásárlásról szóló határozatát, melyben a tagok kötelezik magukat, hogy két éven át megtartják állataikat, és nem változtatnak a hűtőtartály felhasználásának célján.

Az előzetes engedély megadása után május 15-ig további iratokat kell benyújtani a polgármesteri hivatalokhoz. Ezek a következők: az igazolás arról, hogy az állatok szerepelnek az országos nyilvántartásban; a polgármesteri hivatal igazolása arról, hogy a hűtőtartály felszereléséhez az igénylők rendelkezésére bocsátották a szükséges területet és közműveket; a tartály megvásárlását igazoló számlát; a társulás bankszámlaszámát.

A polgármesteri hivatalok iktatják a kérelmeket, ellenőrzik az iratokat, és elkészítik a kérelmezők speciális nyilvántartását, majd eljuttatják a dokumentumokat a kifizetési ügynökség megyei kirendeltségéhez május 31-ig. A megyei kirendeltségek ellenőrzik az adatokat, elkészítik a kedvezményezettek listáját, jóváhagyják a támogatási összegeket, és az összesítést továbbítják az ügynökség országos központjába.

A Bihar megyei kedvezményezetteknek a tartály működtetésének állat-egészségügyi engedélyét az ügynökség megyei kirendeltségéhez kell benyújtaniuk a berendezés megvásárlását követő 60 napon belül, tájékoztatott Florian Pavel, az ügynökség megyei vezetője.

Cseke Attila a jogszabályról, amelyet 256 igen szavazattal 51 ellenében, 20 tartózkodás mellett fogadott el a döntő alsóház. Tizenkilenc határ menti megyét érint a korlátozás, olyan népes megyeszékhelyekkel egyetemben, mint Jászvásár, Konstanca, Galac, Szatmár, Nagyvárad, Arad. Biharban az első változat 101 települést érintett, a kiterjesztett, 30 kilométeres határsávba pedig 174 helység esik, a megye területének 35 százaléka. Az Alkotmánybíróságon 50 képviselő aláírásával lehet megtámadni a jogszabályt, de Cseke szerint ennyi nem gyűlhet össze az ellenzékből. Az államfő sem élt ezzel a lehetőséggel.

Máté Zsófia

ZÖLD ERŐMŰ ÉPÜL ÉRMIHÁLYFALVÁN

Értéket teremt a biomassza

Január közepén Érmihályfalván aláírták azt az energetikai megállapodást, melynek alapján 2016-ra a tervek szerint egy 12 megawatt óránkénti teljesítményű biomassza-erőművet helyeznek üzembe. A beruházás összértéke eléri a 34 millió eurót.

Nyakó József polgármester

Az együttműködés feltételeit rögzítő szerződést Európa egyik legnagyobb energetikai berendezéseket gyártó és szerelő cége, a csehországi Ekol Brno Rt. és az érmelléki városban létrehozott Centrala Bioval Kft. tulajdonosai látták el kézjegyükkel.

„Mertünk nagyot álmodni" – foglalja össze az erőmű létrehozását célzó törekvéseket **Nechita Zoltán** projektmenedzser, amikor a beruházás előzményeiről kérdezem. Abból indultak ki, hogy Romániában a megújuló energia termelését ösztönző 2008/220. számú törvény 15 éven át Zöld Bizonylatokat (ZB) biztosít minden előállított MWh-ra, amely villamos és hőenergiát egyidejűleg termelő (kogenerációs) erőművekben keletkezik. Egy ZB átlagos értéke 2012-ben 56 euró/MWh volt. A biomassza tüzelésű erőművek 2 ZB-t kapnak megawattóránként: egyet a hőenergia-hasznosításra és egyet az erdei, mezőgazdasági hulladék vagy energianövény tüzelőanyagként való hasznosítására, de összesen nem többet, mint 3 ZB-t.

Az erőmű látványterve a melegházakkal

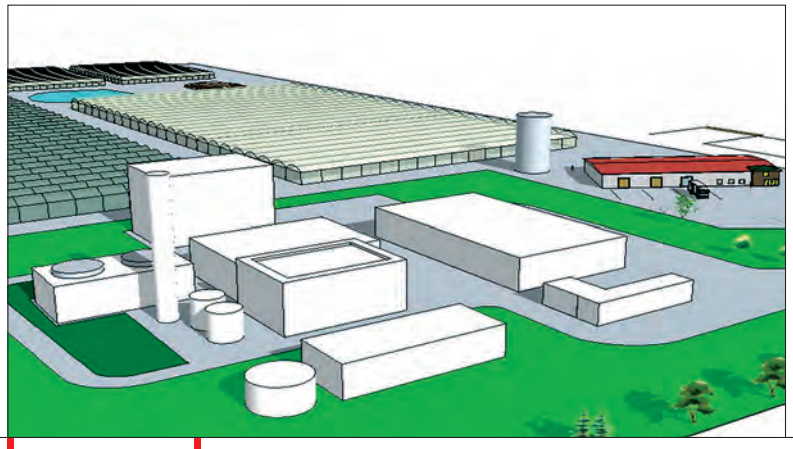

Nechita Zoltán szerint az erdei és mezőgazdasági hulladékok, illetve az energianövények elégetésével évi 80 ezer megawatt elektromos és 30 ezer gigakalória hőenergiát lesz képes előállítani a Mihályfalvára tervezett biomassza hőerőmű. Azt is tudni kell, hogy 1MWh elektromos zöldenergia tőzsdei ára 40 euró, a zöld bizonyítványoké pedig minimum 30 euró, tehát hosszú távon jól kifizetődő a beruházás.

Környezetbarát munkahelyteremtés

„Milyen előnyöket jelent ez a városnak?" – kérdezem a projektmenedzsert. „Mindenekelőtt munkahelyet teremt" – mondja, ugyanis az erőmű működtetéséhez félszáz képzett szakemberre lesz szükség, közvetve pedig még többre, hiszen a tüzelőanyag-beszállító és az energiát értékesítő szolgáltatók több száz embert is foglalkoztathatnak. Ugyancsak munkahelyeket teremthet a megtermelt hőenergia, hiszen az azt hasznosító 10 hektáros melegház-farmon 200 ember is dolgozhat a településről.

„Honnan lesz az erőműnek fűtőanyaga?" – fogalmazódik meg az újabb kérdés. Nechita

Bálázzák a kórót, a majdani fűtőanyagot

Zoltán elmondja, készítettek egy tanulmányt, mely szerint a város körülbelül 50 km-es körzetében annyi növényi hulladék – például kukoricakóró, gabonaszalma – keletkezik, amennyi biztosítani tudja az erőmű tüzelőanyag-szükségletét. Ugyanakkor az érmihályfalvi homokos talajon kiválóan megterem az energiaakác, amely magas fűtőértékű. Vannak olyan fakitermelő, -feldolgozó cégek, amelyek szándéknyilatkozatban már jelezték, hogy akár évi 100 ezer tonna fűtőanyagigényt is ki tudnak elégíteni.

Hármas haszon a városnak

A tájékozódást Érmihályfalván folytattam. **Nyakó József** polgármester az előzményekről elmondja, Stanik István, a BMC tanácsadó cég tulajdonosa kereste meg 2012 őszén azzal, hogy lenne egy jó terve a város számára. Azt ajánlotta, hozzanak létre egy olyan céget a településen, amely a projekt előkészítéséért felel, ami után beruházásra alkalmassá válik az egész vállalkozás. Így is történt. Mindehhez jó partnernek bizonyult több helyi vállalkozó, tanácsos. Később sikerült kapcsolatot teremteni Európa egyik legnagyobb energetikai berendezéseket gyártó és szerelő cégével, s a cseh partner vállalta a projekthez szükséges beruházás finanszírozását és kivitelezését.

A várható anyagi és szociális előnyöket számba véve Nyakó polgármester három téren számít minőségi fejlődésre. „Kezdjük az elsővel. Hamarosan indul a beruházás, elkezdődik az építkezés. Az erőművet több cég, sok ember fogja építeni, akik egy része nem ideval ó. Ez új szálláshelyek kialakítását és a vendéglátás bővülését fogja jelenteni rövid távon. Ez jó az embereknek, jó a városnak is. Gondoljuk csak végig, a 34 millió euró értékű beruházás azt jelenti, hogy ebből sok pénz kerül majd a városban élő emberek zsebébe. Másodszor a helyben fizetett adó miatt jelentős pénz marad a településen, ami ugyancsak az Érmellék központjának a fejlődését fogja segíteni. Harmadrészt az is fontos, hogy az erőmű mindennapos működéséhez, például a zöld hulladékok összegyűjtéséhez sok beszállító cégre, gazdára van szükség. Az itt dolgozóknak az erőmű folyamatosan tud majd hosszú távon munkát biztosítani, s ez sem mellékes a környéken élők számára. Az eddig feleslegessé vált erdei és zöld hulladékot elégették az emberek a tarlón, most ezért még pénzt is kapnak majd. Ez óriási dolog, egyrészt gazdagodik a település, másrészt a környezetet és a talajt is megóvjuk. Arról nem is szólva, hogy az erőmű által előállított hőenergiával egy 10 hektáros területen melegházat tudunk fűteni, ahol a helyi konzervgyárnak állíthatunk elő alapanyagot. Itt idénytől függően 150-200 ember kaphat munkát” – foglalja össze a várható előnyöket Nyakó József.

Paplanfűtéses üvegházat is elláthat az erőmű

Az erőmű a várostól északkeletre, az Érkörtvélyes felé vezető műút bal oldalán, az úttól egy kilométernyire, a helyiek által Gorvainak ismert magánterületen épül fel 2015 végére. Ha minden a tervek szerint alakul, 2016 tavaszán e mostani elképzelésekből valóság lehet, energiatermelés az Érmelléken.

Monostori Károly

Sok a szomorú gyerek

Riasztó eredményt hozott az országban egyedülálló felmérés: a kiskamaszok közel fele enyhe vagy súlyos depresszióban szenved. Pedagógusok, pszichológusok, szociális munkások előtt ismertették az adatokat februárban a szentjobbi Szent István Szociális Központban.

Öt Bihar megyei iskola VI–VII. osztályba járó, összesen 475 tanulóját vonták be a kérdőíves felmérésbe – ismertette az országban mindeddig példa nélküli vizsgálat eljárását Scheck Zsuzsa klinikai pszichológus, fejlesztő pedagógus. Nagyváradi és vidéki, illetve színmagyar, vegyes, színromán tannyelvű tanintézetekből, magyar, román és cigány diákok köréből került ki a statisztikailag is mérvadó minta, így az eredmény területi és nemzetiségi vetületét is vizsgálhatták. A kutatásban jelentős érdeme van dr. Földes Béla ideggyógyász főorvosnak is, aki 2006 óta az egészségügyi minisztérium lelki egészségi programjának megbízottja. A gyermek neuro-pszichiátriai program egy szeletét képezi a kamaszkori depresszió kutatása, s ennek feltárt eredményeit – amint a főorvos fogalmazott – a pedagógia, a pszichopedagógia, a pszichoszociológia és a szociológia a saját eszközeivel hasznosíthatja.

Romániában korábban a gyermekek öngyilkosságra való hajlamát már kutatták, ám a jelen problémára az a módszer alkalmatlan, annál is inkább, mert román nyelvű kérdőívet használtak, ami a nem román anyanyelvű diákoknak nehezen érthető. Most a budapesti Semmelweis Orvostudományi Egyetem tíz kérdésből álló, standard tesztlapjára kérték a válaszokat a kamaszoktól a nagyváradi Mihai Eminescu Főgimnáziumban, a Iosif Vulcan Tanítóképzőben, az Ady Endre Középiskolában, a Ioan Bococi Iskolaközpontban és a székelyhídi Petőfi Sándor Középiskolában. Azt firtatták, a diák mennyire elégedett önmagával – tetteivel, azok megítélésével, kinézetével –, van-e barátja, érzi-e, hogy szeretik, volt-e bosszús és szomorú a felmérést megelőző két hétben.

Elöljáróban Scheck Zsuzsa közölte, hogy az Egészségügyi Világszervezet szerint 2020-ra a depresszió a második leggyakoribb betegség lesz, most az Európai Unióban a kiskamaszok 17-22 százaléka szenved enyhe, illetve 1-2 százaléka súlyos depresszióban. A Bihar megyei adatok kimutatták, hogy átlagban a súlyos depressziósok aránya eléri a 26,5 százalékot, és megközelítőleg 23 százaléknyian magas kockázati értéket jelentenek. A megkérdezettek 42 százaléka nem szereti önmagát. Az iskolák mind megkapják a rájuk vonatkozó adatokat. A területi bontásban elemzett adatok azt mutatják, hogy a vidéken élő romáknak a legsérülékenyebb az önértékelésük, a legjobb helyzetben a váradi magyar iskola diákjai vannak. A válaszadók 8 százaléka állította, hogy egy barátja sincs, 6 százaléka mindig magányos, úgy érzi, mindent rosszul csinál, senki sem szereti igazán.

A depressziótól egyenes út vezet a feltűnési vágyra visszavezethető „botrányos viselkedéshez", az agresszióhoz, a „rossz társaságba való keveredéshez", a drogfüggőséghez – vázolta a pszichológus. Ezek a magatartási megnyilvánulások jelzik a környezetnek a bajt, ezért sem a családnak, sem a pedagógusoknak nem szabad bagatellizálniuk a „tüneteket", megértést kell mutatni a kamaszok gondjai iránt, és szakemberhez kell fordulni, tanácsolta.

A szentjobbi megbeszélés helybeli, illetve Váradról, Nagyszalontáról, Székelyhídról s a Szatmár megyei Tasnádról érkezett résztvevői a lehetséges tennivalókat is számba vették. Felmerült például, hogy a pedagógusok szakmai előmenetelébe be kellene számítani, ha pszichológiai tanfolyamot végeznek. Többen felvetették az oktatási és az egészségügyi rendszer közötti kapcsolat hiányát, azt, hogy bár törvény van rá, a valóságban nem léteznek mentálhigiénés központok, az iskolapszichológusi hálózat sem képes ellátni a feladatát. Kéry Hajnal megyei főtanfelügyelő-helyettes meghívta a kutatót, ismertesse a vizsgálat eredményét a magyar tanintézeti vezetők áprilisi tanácskozásán. Elhangzott: a felmérést meg fogják ismételni, ez volt az ötévesre tervezett kutatás első állomása.

Máté Zsófia

Oltassunk vagy ne?

Közismert, hogy az emberiség legnagyobb felfedezései között tartják számon a fertőző és járványos betegségek megelőzését és kezelését lehetővé tévő védőoltásokat. A kockázatokkal is tisztában kell lennünk.

A védőoltásoknak köszönhetjük, hogy eltűnt bolygónkon a fekete himlő, és már nem kell számolnunk a gyermekparalízis, a diftéria és sok más veszélyes járvány következményével. Tény azonban az is, hogy a sokféle oltásnak kockázatai is vannak. Ezeket a kockázatokat vizsgálva két alaphelyzetről kell beszélnünk. Egyrészt az oltás népegészségügyi szempontból egyértelműen hasznos, előnyös, viszonylag olcsó, tömegek számára elérhető, betegségeket kezelő és megelőző beavatkozás, amelynek napjainkban egészségpolitikai szempontból nincs alternatívája. Másrészt az oltás az egyén szempontjából az egyedi kockázatok miatt óvatosságra késztet, körültekintő, szaktudástól függő alkalmazást tesz lehetővé.

A fent említett két, egymással ugyan összefüggő tény csak külön-külön vizsgálható, ha az alkalmazás előnyeit és hátrányait próbáljuk értékelni. A gyakorlatban főleg a második, az egyént érintő alkalmazhatóság érdekli a közvéleményt. Napjainkban egyre többen utasítják vissza az oltást. Gyakran dilettáns álláspontok hangoztatása zavarja meg főleg a szülőket az oltási ajánlatok elfogadásakor.

Évtizedeken át csak az oltások előnyeit ismertük. Lenyűgözők voltak azok a látványos sikerek, amelyek a jól szervezett kampányok eredményeként egész földrészeken mentettek meg embergenerációkat és embermilliókat a fertőző betegségektől, a haláltól. Körülbelül 30 éve, miután már sokféle és bonyolult technológiával előállított oltóanyag került forgalomba, vették észre az orvosok, hogy a gyógykezelések után olykor azonnal, máskor évek múlva alakulnak ki olyan szövődmények, amelyek az oltásos kezelésekkel hozhatók kapcsolatba. Ezek a komplikációk főleg idegrendszeri zavarokat okoztak.

Ma már tudjuk, hogy valójában nem is annyira az oltás alapanyaga, hanem a hatás eléréséhez szükséges segédanyagok, stabilizálók stb. okozzák a bajt. A kísérő anyagként használt szintetikus E-vitamin, alumínium, squalene-nek nevezett, az emulziót elősegítő szerek, illetve a poliszorbátok felelősek a komplikációk keletkezéséért. Ezek és a még modernebb AS04 és MF59 jelű kiegészítők nemcsak stabilizálják az oltóanyag oldatát, hanem hatékonyabbá is teszik, vagyis hozzájárulnak a biztonságosabb védettség kialakulásához.

Napjainkban már sok részletet ismerünk az oltásban előforduló anyagok hatásmechanizmusáról. Tudjuk például, hogy vannak, akiknek genetikai adottságuk miatt (HLA-DRB, HLA-DQB1 embertípusok) fokozottan kockázatos bármilyen oltás, ők gyakrabban betegszenek meg ilyen kezelés után Guillain–Barré típusú ideggyökgyulladásban (bénulás), izomgyulladásokban, és náluk gyakrabban jelentkeznek komplikációként alvászavarok, krónikus fáradtság, mentális megbetegedések, bélbántalmak stb. Megjegyzendő, hogy hasonló alapon ilyen megbetegedések más testidegen anyagnak a szervezetbe jutása után is jelentkezhetnek. Bizonyított, hogy a szilikon szerkezetű mellnagyobbító implantátumok ugyanilyen idegbántalmakat okozhatnak bizonyos érzékenységű személyekben. Az utóbbi időben a tudományos és az ismeretterjesztő írások az oltás szövődményeként kialakuló bántalmakat Shoenfeld-tünetegyüttesnek (szindrómának) nevezik a betegséget leíró orvos nevére utalva.

Az orvoslás mai állása szerint az oltás szükséges és elengedhetetlen gyógymód. Ugyanakkor, mint minden gyógyító eszköz, egyénre szabott, körültekintő és a beteget, illetve az orvost egyaránt felelős magatartásra kényszerítő tevékenység. Ha ezek a feltételek teljesülnek, akkor a kockázat minimálisra csökkenthető, és a következmények elkerülhetők. A Shoenfeld-tünetegyüttes egyre alaposabb megismerése lehetővé teszi, hogy az oltóanyagok összetevőit úgy változtassák meg, hogy a fő hatóanyagok kísérői lehetőleg ne okozzanak károkat.

Az utóbbi években számos olyan eredmény született, amely biztonságosabbá tette az oltással való gyógyítást. Alig húsz évvel ezelőtt például a tetanuszt olyan szérummal előztük meg, amelynek a beadása egy bonyolult algoritmus szerint valósult meg (az időtartama 3-4 óra volt), és még akkor is szinte mindennapos volt a komplikáció jelensége (a szérumbetegség). Napjainkban a nálunk is elérhető, egyetlen szúrással beadható oltóanyag gyakorlatilag veszélytelen és biztonsággal előzhető meg vele a tetanusz, amely ha bekövetkezne, akkor az érintett egyén számára a biztos halált jelentené.

Sajnálatos, hogy napjainkban hiányos az állampolgárok egészségügyi tájékoztatása és nevelése. Ez megrontotta az orvos-beteg kapcsolatot, és a sok dilettáns vagy éppenséggel rosszat akaró, a közvéleményt manipuláló információforrás megingatta az emberek bizalmát az oltásban. Ezért sokan olyankor is visszautasítják az oltásokat, amikor azok számukra és főleg a gyermekeik számára szükséges, megelőző vagy betegséget kezelő eszközök lennének.

Dr. Földes Béla

Tízéves a magyar–magyar „huszárdiplomácia”

Tavaly volt negyedszázada annak, hogy Hajdú-Bihar megyéből is elutazott egy lovas küldöttség Budapestre az 1988-as nemzetközi huszártalálkozóra. Így kezdődött a hajdú-bihari huszárhagyomány-őrzés, s ennek az elmúlt évtizedben a határon is átható kisugárzása lett. A kerek évszám kapcsán kérdeztük a debreceni vitéz SZOBOSZLAI ENDRÉT, a Hajdú-Bihar Megyei Lovas- és Huszárhagyomány-őrző Közhasznú Egyesület sajtóreferensét, s ő visszaemlékezéseit fotókkal is illusztrálta.

Vitéz Szoboszlai Endre csillagász-ismeretterjesztőként is „portyázik” a határ innenső oldalán

– E meglehetősen hosszú megnevezéssel mióta büszkélkednek a debreceni huszárok? Kik a tagjai, vezetői a bandériumnak?

– A csapat ezt a nevet és jogi formát 2003 végén vette fel. Huszárjaink – néhány főt kivéve – a Magyar Honvédség tartalékos tisztjei. A hajdúsági bandérium mostani elnöke Csontos János (Létavértes), elődé és jelenleg tiszteletbeli örökös elnöke Adorján Csaba (Álmosd), a Magyar Honvédség tartalékos főhadnagya, hagyományőrző huszár őrnagy, pedagógus, lovas oktató. Tiszteletbeli elnök dr. Papp Gyula nyugállományú ezredes (Debrecen), jómagam általános alelnök, egyben PR- és sajtóreferens vagyok, a szakmai alelnök Juhász Imre (Hortobágy), lovassági parancsnok Bujdosó Zoltán (Konyár). A bandérium 15-20 fős lovas egységet tud kiállítani, de a tagjaink létszáma ennél jóval több. Pár fő ma is tagja a bandériumnak azok közül, akik 1988-ban Budapesten felvonulhattak. Az akkori huszárok mára már obsitosok lehetnének, vagyis elérték a hajdani katonai szolgálat felső korhatárát, az 50. életévüket. De

Tíz évvel ezelőtt az első váradi felvonulásra készültek a huszárok a Körös-parton

Szentjobbi huszárok társaságában az Országházban 2007-ben

Szentjobbi ünnepség 2008-ban

Álmosdon 2013 nyarán egy huszárprogramon. Csontos János, Zatykó István, Gellért Gyula és Adorján Csaba előadást tart a résztvevőknek

a mi mai huszárjaink szinte kortalanok, többen ma is szolgálnak, bár páran közel járnak a hatvanadik életévükhöz. Természetesen lelkes fiatalok is vannak a bandériumban, többen az alapító huszárok gyermekei.

– A huszár egyenruhák meglehetősen különböznek egymástól. Az önöké melyik korszakhoz köthető?

– A mintát az Osztrák–Magyar Monarchia magyar királyi debreceni 2. honvéd huszárezredének eredeti ruházata szolgáltatta. A korabeli ezred 1869-ben alakult, és 1918. november közepéig prosperált. Leghíresebb parancsnoka gróf Tisza István miniszterelnök volt huszárezredesi rangban.

Csataimitáció a Diószeg melletti Nyúzóvölgyben 2010-ben

Debrecenben, 2004. március 15-én, Váradra indulás előtt

– Éppen tíz évvel ezelőtt, 2004. március 15-én szerepeltek először Erdélyben, mégpedig a nagyváradi ünnepségen. Hogyan emlékszik arra a napra?

– Számunkra, számomra, lelkierőt adott és ad ma is, ha erdélyi, partiumi barátainkkal találkozhatunk. Romániába kellett ahhoz eljönnünk, hogy jobban megéljük magyarságunkat, tanulni jöhetünk ide a tekintetben, hogy mi az összetartás, a magyarságtudat, a nemzeti értékek… Döbbenetes volt számomra megélni olyan látványt, hogy sírnak a *Himnusz* alatt… Emlékszem, amikor először szerepeltünk Nagyváradon, én lépdeltem a nemzetiszínű zászlóval a sétálóutcán, s egy asszony odalépett, és megcsókolta a magyar lobogót. Én ilyet nem láttam Magyarországon. Sajnos! Persze éreztem ennek súlyát… Ezen a 2004-es március tizenötödikén az is fantasztikus érzés volt számomra, hogy a nagyváradi ünnepségen közel tízezren lehettünk. Ha mifelénk hasonló esemény zajlik, és összejön vagy négy-ötszáz ember, a rendezők már örülhetnek. Az is szívbe markoló élmény volt az erdélyi túrák során, ahogyan az ott élő magyar emberek fogadták a településükre bevonuló magyar huszárokat, vagy amikor egy öreg bácsi kihozta a kínálásra szánt itókát, és miközben koccinthatott – bizonyára életében először – a huszárokkal, megjegyezte: „Most már meghalhatok, mert ezt is megéltem.”

– Milyen alkalmakra emlékszik még vissza szívesen az utóbbi tíz év közös történéseiből?

– Volt „diplomáciai” élményünk is. Amikor Románia tagja lett az Európai Uniónak, 2007. január 1-jén, Létavértesen szilvesztereztünk egy lovas bázison, közel a határhoz. A szilveszteri mulatságot otthagytuk, huszárruhát öltöttünk, és pezsgővel koccintottunk az esemény tiszteletére a határátkelőn szolgálatban lévőkkel, románokkal és magyarokkal,

parancsnokaikkal. Én karddal bontottam pezsgőt. Ezután már könnyebb volt a határon átjárnunk, sokszor lóháton mentünk a Bocskai-féle csata Bihardiószeg határában megrendezett imitációjára. Csak kevesen tudják, hogy a Létavértes–Székelyhíd határátkelő egykori megnyitásának érdekében egyik huszár tagunk, Csontos János is lobbizott, akkor parlamenti képviselőként.

– Mennyire költséges ma huszárnak lenni, és mik a huszárrá válás feltételei?

– Az előbb említett lélekemelő események feledtetik a nehézségeket. Mert nehézségek vannak: költséges a ló megvásárlása, fenntartása, a lovas felszerelés és huszárruházat, a többi szükséges dolog előteremtése. Így azoknak, akik erre szánják magukat, tudniuk kell, hogy sok idejüket lefoglalja, és több százezer forint az az összeg, amiből kiállíthatnak egyetlenegy lovast. Hát még egy bandériumot! Emellett katonás fegyelmet követelünk, hiszen a huszár minden korban katona, még ha ma már hagyományőrző is. Mindent parancsra, a régi katonai szabályzatok szerint végzünk mind felszerelésben, mind alaki és egyéb szabályozások tekintetében. Áldozatkész, fegyelmezett, katonásan élő, kiváló lovas léphet csak sorainkba.

– Ön mikor pattant lóra először, illetve mióta veszi ki a részét a hagyományőrzés eme szép formájából?

– Jómagam 1991-től segítem a ma már 26. évébe lépett hajdúsági csapatot. Először 1993. augusztus 20-án vonulhattam fel huszárruhában a debreceni Virágkarneválon. Nagyapám volt igazi huszár a családban, ő a híres 7-es Vilmos huszárezredben szolgált 1911-től, 1918 végén szerelték le, hét évet töltött a haza szolgálatában. Ha a mennyországból lát minket, amikor felvonulunk, bizonyára büszke ránk, mai huszárokra, és talán arra is, hogy az unokája és dédunokája is huszár lett, hiszen egyetemista fiam, Soma is huszárhagyomány-őrző, ő a nagy erdélyi túrákon is lovagolt. Máig emlegeti élményeit, hiszen nagyon fiatal legényként élte át ezeket, igencsak megedződött a nehéz túrák során. Egyébként a lovascsapatunk sok tagja szintén huszár őssel dicsekedhet.

„Huszárdiplomaták" a nagyváradi színházban 2004 decemberében

– A huszárhagyományok ápolásán túl mindegyiküknek van civil foglalkozása, többen másmilyen hobbinak is hódolnak. Ezeket a kvalitásaikat is sikeresen bevitték a határ két oldalán élők kapcsolattartásába…

– Csak kevesen tudják, de a magyar–román határ menti kapcsolatok fejlesztésének szép példája a „huszárdiplomáciának" is köszönhető – ezt a szót én használtam először egy rádióinterjúban. A sok huszárszereplésnek köszönhetően kiderültek olyan információk, hogy civilben ki mivel foglalkozik. Így szerveződtek több bihari településen csillagászati előadások, távcsöves bemutatók, hiszen jómagam csillagászismeretterjesztőként is dolgozom, bár nem főállásban. Van, aki sakkozni szeret, és azóta több kistérségi sakkversenyt is rendeztek már a határ mindkét oldalán. Egyik ismerősünk tűzoltó, így ilyen szakmai kapcsolat is működik. Erdélyi huszár barátainkat Juhász Imre hortobágyi csikós és huszár 2011 tavaszán hortobágyi lovas túrára hívta meg. Akik Erdély hegyeiből jöttek el, sohasem feledik, milyen a pusztaságban vágtázni! A határmentiségből adódó előnyöket ki kell használni. Mi különösen jó kapcsolatban vagyunk a bihardiószegi és a szentjobbi huszár barátainkkal. Rendszeresen ott vagyunk az általuk szervezett évszakos portyákon, lómozgatókon és egyéb neves eseményeken. Jó úton járunk, a két nép, a magyar és a román kölcsönös tiszteleten nyugvó jó kapcsolatait az anyaországi és a romániai magyar nemzetiségek kapcsolataival, programjaival is lehet erősíteni. Úgy érzem, hogy ezért mi sokat tettünk a tíz év során. Ápoljuk magyar nemzeti hagyományainkat, mégpedig úgy, hogy tiszteljük más népek kincseit is, hogy ebben a globalizált, modern, XXI. századi világban is megmaradhassunk, őrizve értékeinket.

Érmelléki Elek

Simonyi-nap a debreceni nagyerdei stadionban 2010-ben

Összefogás az emlékgúláért

Az Isonzó mellett, Doberdó vidékén, a mai Szlovéniában található San Gabriele-hegyen épített, most romokban heverő I. világháborús emlékmű felújításáért polgári összefogásról állapodott meg négy város – köztük Nagyvárad – küldöttsége idén január 19-én Székesfehérváron.

A San Gabriele-hegyen lévő emlékgúlát állítják helyre (Pintér Tamás felvétele)

Az emlékgúla a negyedik azok közül, amelyeket a magyar királyi nagyváradi 4. gyalogezred parancsnoka, Kratochvil Károly építtetett. Nagyvárad nevében a Várszövetséget képviselő Pásztor Sándor és Sárközi Zoltán, a Pro Liberta Partium Egyesület elnöke írta alá az egyezményt, a *Biharországot* utóbbi tájékoztatta. A találkozón jelen volt Cser-Palkovics András, Székesfehérvár polgármestere, aki a Honvédség és Társadalom Baráti Kör elnökeként szintén részese a konzorciumnak, illetve Budapest és Debrecen küldöttsége. A civil összefogás célja, hogy helyreállítsák az emlékművet, tisztelgésként a száz éve kitört „nagy háborúban" az isonzói és doberdói csatákban elesett nagyváradi, Bihar megyei katonák előtt. „Ezt egy előzetes felmérés előzte meg, amit már évekkel korábban megtettünk, itt ki kell emelnem A Nagy Háború Kutatásáért Közhasznú Alapítvány, valamint dr. Görög István ezredes munkáját" – tette hozzá Sárközi Zoltán.

Az emlékmű felújítása megközelítőleg 8000 euróba kerül. Hogy a pénzt össze tudják gyűjteni, civil kezdeményezésként például borárveréseket szerveztek, és adományt is kaptak, így az összeg nagyobbik része már megvan. A gyűjtésben oroszlánrészt vállalt a Királyhágómelléki Református Egyházkerület és a Nagyváradi Római Katolikus Püspökség is, így Bihar megye és Nagyvárad is ki tudja venni a részét az őseink emlékét őrző gúla felújításából – szögezte le Sárközi. Február utolsó csütörtökén Goricija város önkormányzatával tárgyalt a konzorcium küldöttsége a munkálatok elkezdéséről, azok helyi tendereztetéséről, tudtuk meg.

Székesfehérváron írták alá a megállapodást

A helyreállított emlékművet a tervek szerint május 29-én, a magyar hősök napján délben avatják fel, és ugyanaznap 14 órakor újraavatják a felújított visintini kápolnát. A váradi küldöttség itt elhelyez majd egy emléktáblát, amelyen Nagyvárad város polgársága fejezi ki tiszteletét az ott nyugvó hősök emléke előtt.

Köszönettel tartoznak a szlovéniai, ljubjanai magyar nagykövetségnek, személy szerint Szent-Iványi István nagykövetnek, az első helyettesének és a teljes csapatnak, akik ezt a munkát segítették. További pénzadományokra is szükség van (ezt március folyamán juttatják el az érintettekhez), mert bár a magyar honvédelmi minisztérium is beszállt az emlékmű felújításába, annak környékét, az oda vezető utat is rendbe kell tenni, és egy emlékfalat is fel szeretnének állítani. A tervek szerint, aki száz euró feletti adománnyal járul hozzá a felújításhoz, az emlékplakettet kap a gúla mellett.

„A konzorcium egyébként nemcsak erre az alkalomra jött létre, ez négy évre szóló együttműködés, hisz az I. világháború megemlékezéseit szeretnénk százéves rávetítésekkel megszervezni. Értelemszerűen 2018. november 11-én délelőtt 11.11-kor fogjuk lezárni, mert akkor ért véget az I. világháború. A konzorcium elnöke Vargha Tamás, a honvédelmi tárca parlamenti államtitkára, és két védnököt kértek fel, Cser-Palkovics Andrást és Biró Rozália Bihar megyei szenátort, akik az egész ügyet első perctől felkarolták és hathatósan támogatták" – tájékoztatott Sárközi Zoltán.

Fried Noémi Lujza

Emlékhely a templomkertben

Berettyószéplak református lelkipásztora, BEDE FERENC a Magura lábánál, Somlyóújlakon született 1977. május 8-án, ott végezte el az elemi iskolát, az általános és középiskolát Szilágysomlyón, s 2002-ben diplomázott a kolozsvári Protestáns Teológián.

Berettyószéplak református temploma

Első szolgálati helye a Bihari Egyházmegye Kisszántói Református Egyházközsége volt, a magyar határhoz közeli, Bors községhez tartozó falu mindössze 250 lelkes gyülekezete. Az ott töltött négy év alatt sikerült mind lelkileg, mind anyagilag talpra állítania a gyülekezetet. Ehhez igen sok segítséget kapott a helyi önkormányzattól, Bátori Géza polgármestertől, és a hívek is hozzátették a maguk részét. 2006 nyarán felkereste a tiszteletest a berettyószéplaki reformátusok küldöttsége, és felkérték, feleségével együtt fogadja el az ottani lelkészi és kántori állást. Elfogadták. Azóta beilleszkedtek, megszerették a széplaki közösséget, belevetették magukat a munkába, a közösségépítésbe.

– Milyen számarányt képviselnek a berettyószéplaki reformátusok a helyi lakosságban?

– Igen vegyes a település, majdnem mindegyik vallással találkozhatunk, de a legnagyobb mégis a református gyülekezet. Jelenleg 860 lelket számlálunk, 650-660-an egyházfenntartók, a többiek gyerekek és azok, akik nyilvántartásban vannak ugyan, de anyagilag nem támogatják az egyházat. Sajnos apad a közösség, mert igen kevés gyermek születik, és sokan elköltöznek a községből. Az itt maradottak 20-22 százaléka jár rendszeresen istentiszteletre, vasárnap délelőttönként akár 200-an is, ez jobb arány, mint a bihari átlag. Ezt annak tudom be, hogy gyülekezetünknek van egy szilágysági magva, az pedig köztudott, hogy a szilágysági-ak templomjáró emberek. Annak idején, amikor még virágzott a kőolajipar, a Szilágyságból sokan ideköltöztek. Természetesen nagyobb ünnepeken sokkal többen vagyunk az istenházában, hiszen akkor eljönnek az „ünnepi keresztyének” is. Telt ház azonban csak karácsony szentestéjén és a konfirmáció vasárnapján van. A reformáció emlékünnepét a napján tartjuk, és nagyjából annyian jönnek el, mint egy vasárnapi istentiszteletre. Ugyancsak szép számmal vannak jelen híveink a bűnbánati hét esti istentiszteletein.

– A fiatalság gyakorolja-e a vallását?

Bede Ferenc tiszteletes és családja

Felújíttatták az orgonát

– Sajnos nálunk is elmondható az, mint sok más gyülekezetben, hogy a fiatalok „kikonfirmálnak”. Kevés az itthon maradt fiatal, és közülük sem jár mindenki rendszeresen templomba. Akik kijárták az iskolát, a munkahely miatt költöznek el, az iskolások közül pedig sokan Nagyváradon tanulnak. Hétvégeken fáradtan már nincs kedvük részt venni az ifjúsági bibliaórán vagy az istentiszteleten. Mindezek ellenére eddig még minden pénteken meg tudtuk tartani az esti bibliaórákat. Szerencsére van egy 15-20 fős „mag”, akik rendszeresen ott vannak. Bibliai bevezető után énekeket tanulunk, amiket ünnepi szolgálatukkor adnak elő a fiatalok. Kirándulásokat is szervezünk, hogy minél jobban összeszokjon a csoport. Azt azonban el kell ismerni, hogy nehéz „megfogni” őket. Március 15-én és október 6-án közösen készítünk megemlékező ünnepi műsort az iskolával.

– Érlelődött az elhatározás, vagy hirtelen jött a késztetés, hogy református lelkipásztor legyen?

– Úgy gondolom, kicsit későn született meg bennem a döntés, hiszen csak érettségi után voltam biztos abban, hogy lelkipásztor akarok lenni. Ezért aztán volt mit bepótolnom. A középiskolában a tanáraim mondogatták, hogy az én orgánumommal papnak kellene lennem, de akkor még nem gondoltam, hogy valóban ez lesz a hivatásom. Valószínűleg a tudatalatti ének is irányba terelte az otthoni vallásos nevelés is. Feleségemmel együtt mélyen vallásos családból származunk, de ez Somlyóújlakon szinte mindenkire érvényes. Természetes és megszokott volt, hogy minden istentiszteleten – délelőtt és délután –, ha fáradtak voltunk, ha nem, jelen kellett lennünk. Az akkori lelkipásztorunk, Zsigmond József is nagy hatással volt rám, sőt mondhatom, hogy igazi példakép volt a hívek szemében, akire mindannyian felnéztünk.

Az új parókia

– Milyen körülményeket találtak idejövetelükkor, és mit sikerült azóta megvalósítani?

– Eléggé rendezett állapotban volt a templom, már készen állt az új parókia, de azért maradt még számunkra is teendő. A régi parókia például eléggé elhanyagolt volt, ezért kívül-belül felújítottuk, és most akármikor megfelelhet egy szolgálati lakásnak. Az új parókián kicseréltük a nyílászárókat hőszigeteltre, beépítettük a teraszt, így elfér lenn az egész család, és nem kell fűtenünk az emeletet. Ezzel sokat spórolunk a fűtésszámlán. A templomban korszerűsítettük a fűtési rendszert, lepadlóztattuk, és tavaly kívülről is teljes egészében felújítottuk. Elkészült az új kerítés egy része, és parkosítottuk a templom hátsó kertjét. Önerőből, némi segítséggel a megyei és a helyi tanácstól, saját kápolnát építtettünk. A hívek valamennyi munkálatnál nagyon szépen adakoztak, amit ezúton is megköszönök. Sikerült felújítani az orgonát, mely már tíz éve nem működött. Most újra eredeti hangján örvendeztet meg bennünket. A jövőben parkosítjuk a templomkert másik oldalát, és befejeznénk ezen a részen is a kerítést. Ezenkívül szeretnénk egy emléksarkot kialakítani, ahol elhelyeznénk a meglévő emléktábláinkat, a kopjafát. Így ez egy ünneplő, illetve koszorúzási helylyé változna.

– Kérem, mutassa be röviden a családját!

– Feleségem, Erzsébet is somlyóújlaki születésű, majdnem szomszédok voltunk, később együtt jártunk iskolába. Nagyváradon végezte az egyetemet a szociális munkás – vallástanár szakon, de önerőből kántor lett. Ebben sok munka és gyakorlás rejlik. Jelenleg ő vezeti a 25 tagú kórust is. Nagyobbik gyermekünk, Ákos most ötödikes, kislányunk, Bíborka pedig előkészítő osztályos. Mindketten szorgalmasak, büszkék vagyunk rájuk.

– Melyik igeverssel búcsúzna az olvasóktól?

– Van egy kedvenc igeversem, ami nekem mindig új erőt ad, és sok mindenen átsegít: „Minden gondotokat Őreá vessétek, mert Néki gondja van reátok.” (1Péter 5,7)

Szőke Ferenc

A sokoldalú kőfaragó

„Akinek én írom fel a nevét, annak már semmi gondja nincsen” – mondogatja kissé morbid humorral TATÁR ATTILA kőfaragó, sírkőkészítő mester. Ő az, aki végső hajlékunkat elkészíti, csinosítgatja. Síremlékek mellett megrendelésre készít feszületeket, keresztúti táblákat, emlékhely- és emlékmű-feliratokat, de otthon van a könnyűzenében is.

Családi körben

Margittai születésű, ott járt iskolába és ott érettségizett. Vakációkban és amikor ideje engedte, besegített sírkőfaragó édesapjának. Szinte egyértelmű volt, hogy továbbviszi a családi vállalkozást, főleg mert megszerette a mesterséget, és a tehetsége is megvolt hozzá. Gyerekorrától kezdve végigjárta a szakmai ranglétrát, így mindent megtanult, amire technikai szempontból szüksége lehet. Viszont elhódította a szívét a zene, a zenélés, ezért érettségi után ezen a pályán próbált elindulni. Naponta muzsikált bárokban, lokálokban, hétvégeken pedig lakodalmakban, összejöveteleken. Zenei körökben elismert billentyűs volt.

Nem lett teljesen hűtlen a családi vállalkozáshoz, ő volt a vésnök, magyarán szólva ő véste rá vésővel és kalapáccsal a sírkövekre a szöveget. Ehhez igen nagy kézügyesség szükséges. Maga a megtervezés is szabadkézzel készült, sok munkát, türelmet és odafigyelést igényelt. Tatár Attila, szerencséjére, műszaki rajzból mindig nagyon jó volt, és jól érzékelte a betűk térhatását. Ez alapkövetelmény ebben a szakmában. A zenélés és a kőfaragás egy idő után együtt kissé soknak bizonyult, ezért 1997-ben abbahagyta a rendszeres zenélést, és visszatért az eredeti szakmához. Kézi munkával dolgozott 2007-ig, amikor is, követve a műszaki fejlődést, nagy befektetésre szánta el magát. Bankkölcsönből megvette az akkor kapható legmodernebb, számítógép vezérlésű

A Tatár Attila faragta egyik sírkő

A kőfeszület is az ő munkája

Tatárék műhelyéből kerültek ki a margittai kálvária stációi

Basszusgitárosként is sikeres

véső berendezést. Ettől kezdve sokkal változatosabb és precízebb feliratokat tudott készíteni. A befektetés meghozta az eredményt, mivel nőtt a megrendelések száma.

Bizony tavasztól őszig nagyon keményen kell dolgoznia a kőfaragónak, mivel ez szezonmunka. Tatár Attila télen sem áll le teljesen a termeléssel, megpróbál előre legyártani bizonyos modelleket, de az csak tavasztól hoz pénzt a konyhára. Három évvel ezelőtt édesapja nyugdíjba vonult, és ő vette át a vállalkozást, minden felelősségével együtt. Néha, amikor „szorít a cipő", édesapja még be-besegít munkával vagy egy-egy jó tanáccsal, de ma már neki kell meghoznia a vállalkozást érintő döntéseket. Jobbára márványból és gránitból dolgozik. Nyáron, ha sok a megrendelés, még másoknak is tud idénymunkát adni.

Igen aktív ember, aki még arra is szakít időt, hogy közéleti tevékenységet végezzen, hiszen 2011-től ő az egyik ötletgazdája és szervezője a margittai magyar iskolatalálkozóknak. Az itthonról és külföldről összegyűlő egykori diákok különböző rendezvényeken vehetnek részt, s a találkozó záróakkordja az iskola diákjaiból toborzott rockzenekar koncertje. A bandában Tatár Attila a basszusgitáros. Az együttes első összejövetelén újra fellángolt a zene iránti szerelme, ezért 2012-ben megalapította a Silverado zenekart. Rendezvényeken, eljegyzéseken, lakodalmakon, partikon lépnek fel. Mindezeken túl Tatár Attila a Vitézi Rend köreiben is munkálkodik. 2010-ben Csíkszeredában avatták vitézzé, idén pedig tevékenységének elismeréseként hadnagyi rangot kapott, a címet a Nagykárolyban megrendezett vitézi bálon vehette át v. Hunyadi László főkapitánytól.

Tatár Attila nagyon szereti a szakmáját, jóleső érzéssel tölti el egy-egy szépen sikerült munkája és a megrendelő elégedettsége. Újabban a feliratozást már komputer segítségével végzi, de a kődíszek és virágok mind a mai napig kézi munkával készülnek. Ez teszi többé, szebbé a sírkövet az előre gyártott tucatholminál – mondja a mester. Arra a kérdésemre, hogy meg tud-e élni egy család ebből a szakmából, azt válaszolta, hogy komoly és pontos munkával igen. Emellett széles kínálatot kell nyújtani, hogy bárki találjon az igényének megfelelő alkotást. Persze emellett nem árt egy kis kiegészítés, ezt ő a zenéléssel keresi meg. Munkája nem nyolcórás, ezért feleségére, Lili asszonyra hárul a háztartás vezetésének és gyermekük, Bíborka nevelésének zöme. Arra azért vigyáz Attila, hogy a sok elfoglaltsága mellett a családra is szakítson időt.

Szőke Ferenc

Átvágták a gordiuszi csomót

Különböző helyeken, különböző adattárakban láthatjuk az érmelléki település nevét egyaránt egy és két l-lel leírva. A község bejáratánál a helységnévtábla és az iskola „Érszőlőst" ír, a művelődési ház falán és a sportpályán már „Érszőllősként" van feltüntetve. A Wikipédia mindkettőt helyesnek tartja, az RMDSZ és az MTI honlapján szintén Észőlősként jelenik meg. A helyiek az „Érszőlőst" (egy l-lel) pártolják, de újságokban legtöbbször két l-lel jelenik meg.

Nagy valószínűség szerint a Polgármesteri Hivatal és a helyi tanács sem tudott konszenzusra jutni, hiszen bár ugyanazon épületben székelnek, az egyik Érszőlősön, a másik pedig Érszőllősön van. Az is lehet viszont, hogy azért folyamodtak ehhez a megoldáshoz, hogy mindegyik elnevezés pártolóinak igazuk legyen…

szefi

A hajdúváros büszkesége a Toldi néptáncegyüttes

A nagyszalontai Toldi néptánccsoport neve bizonyára ismerős a műfaj kedvelői számára. A hajdúváros ügyes táncosai nemcsak megyeszerte értek már el kiemelkedő sikereket, hanem a határon túli településeken is számos alkalommal mutatkoztak be és vitték hírét Arany János városának.

A Toldi néptánccsoport 2005-ben alakult meg Nagyszalontán. Az elmúlt évek során az első ügyes kis táncosok délceg fiatallá növekedtek, felhagytak a rendszeres fellépéssel, azonban helyükre folyamatosan érkeztek és érkeznek a táncos lábú apróságok, akik méltó utódaik az egykori alapító tagoknak. A Toldi néptánccsoport égisze alatt ma már több korcsoportban ismerkednek a népi kultúra iránt érdeklődők a tánclépésekkel, az apróságok mellett a kisiskolások, az ifjak és a felnőttek egyaránt elsajátíthatják számos tájegység hagyományos táncait. Az együttes mindennapjairól, az elmúlt évek legjelentősebb eredményeiről, illetve a közeljövő terveiről a néptáncosok helyi oktatóit, **Struber Éva** és **Bagi Tünde** óvónőket kérdeztük.

– *Kérem, elevenítsék fel a kezdeteket, a néptánccsoport megalakulásának idejét!*

– Az első csoport 2005-ben alakult meg, azóta is a nagyszalontai Zilahy Lajos Művelődési Ház ad otthont a néptáncegyüttesnek. Az első lépéseket a gyerekek Gombos Andrástól, a Szeged Táncegyüttes művészeti vezetőjétől tanulhatták meg, ő volt az, aki a néptáncoktatás alapjait lefektette Nagyszalontán. A gyermekek már az első percekben nagy lelkesedéssel figyelték és sajátították el a tanításait, s azóta is szívják magukba az új ismereteket. 2010-től a Toldi néptáncegyüttes oktatását Tőtős Hortenzia szegedi néptáncpedagógus vette át, ő jár Szalontára havi rendszerességgel tanítani a gyerekeket, mi pedig hetente gyakoroljuk a lépéseket.

– *Az elmúlt évek során milyen táncokat sajátítottak el a nagyszalontai néptáncosok?*

– A Toldi néptánccsoport koreográfiájának anyagát elsősorban a dunántúli ugrós és esz-

közös táncok, a rábaközi, kalocsai, illetve délalföldi és szatmári táncok határozzák meg.

– Miből tartja fenn magát az együttes?

– A Zilahy Lajos Művelődési Ház égisze alatt működik, a próbákat is itt tartjuk, a teremhasználat nem kerül pénzbe. A gyerekek fizetnek az órákért, az így összegyűlt pénzből kapja a szegedi oktató a honoráriumát, mi ketten önkéntes munkában vállaltuk a gyakorlást a táncosokkal. A fellépőruhák elkészítésének árába az önkormányzat szállt be, illetve volt már olyan is, hogy az egyik nagyobb gyár szponzorált. Ezenkívül pályázni is szoktunk.

– Melyek azok az eredmények, amelyekre a legbüszkébbek?

– Az együttes 2010-ben a Ki mit tud? verseny gyermek hagyományőrző kategóriájának harmadik díját nyerte el. 2011-ben a csoport munkájának elismeréseként a nagyszalontai városvezetés Bocskai-díjjal jutalmazta a csapatot. 2012-ben pedig a Ki mit tud? versenyen, a gyermek hagyományőrző kategóriában ismét a dobogón végeztünk. Ezek azok az eredmények, amiket elsősorban kiemelnék, de hozzáteszem, hogy minden évben részt veszünk különböző néptánctáborokban, valamint mi is szervezünk minden nyáron tábort a kezdő néptáncosok számára.

– Mely településeken mutatkozott be az együttes?

– Számos rendezvény meghívottjaként terjesztettük néphagyományaink kultúrvilágát. Táncainkkal eljutottunk például a megyében Nagyvárad, Magyarremete, Margitta, Belényes, Magyarországon Túrkeve, Debrecen és más települések színpadjaira, de a legkiemelkedőbbnek kétségkívül 2012 júliusa bizonyult, amikor Bihar megyét képviselhettük Olaszországban. A magyar néptánc dialektusaiból adtak ízelítőt fiataljaink Lombardia közönségének.

– Ha jól tudom, jelenleg négy csoport működik a Toldi égisze alatt…

– Igen, az együttes négy tagozatot működtet, kezdőt, kiscsoportot, haladót és egy felnőtt csoportot. A csoportok mindegyikébe várjuk az új tagokat, a gyerekek és a felnőttek számára hétfőn és pénteken tartunk oktatást. Nagy örömünkre szolgál, hogy a Toldi néptánccsoportnak összesen már több mint 80 tagja van, s reméljük, hogy ez a szám az új évben még tovább nő.

– Hogyan fogalmaznák meg, miért érdemes a Toldihoz csatlakozni?

– A Toldi olyan, mint egy nagy család, a gyakorlással és fellépésekkel eltöltött évek nemcsak a tánclépések és koreográfiák elsajátításával gazdagítják a táncosokat, hanem általuk megtanulják az egység, a csapatmunka legfőbb ismérveit is. A fegyelem, a zene és a tánc iránti elkötelezettség, a közönség szeretete jellemző minden táncosra. Úgy gondoljuk, hogy ezek olyan értékek, amelyekre a mai világunkban nagy szükség van, éppen ezért aki szeretne rátalálni ezekre az értékekre, bátran válassza a Toldi néptánccsoport közösségét.

Balázs Anita

Építészetünk kutatója

Ha valaha felállítanák Nagyvárad legjelesebb szülötteinek panteonját, a nyilas terror áldozataként tragikusan fiatalon elhunyt, képzőművésznek indult, művészettörténészként szellemi életünk kiválóságai közé emelkedett BIRÓ JÓZSEF megérdemelné, hogy alakját az emlékhely élvonalában örökítsék meg.

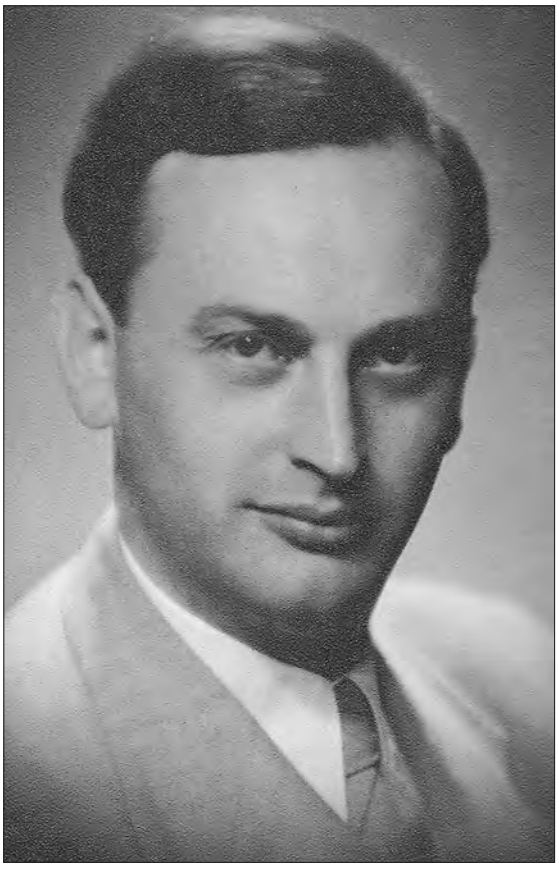

Biró József portréja. Megérdemli, hogy a nagyváradi panteonba kerüljön

A XX. század forrongó, megújulásra törekvő első évtizedében született, 1907-ben – egy esztendővel azelőtt, hogy a holnaposok berobbantak az irodalmi életbe. Édesapja, Biró Márk latinos kultúrájú, társadalom- és természettudományokban egyaránt jártas, földrajz–történelem–német szakos tanárként került a nagyváradi ortodox zsidó polgári iskolába, s azt később, már igazgatóként, gimnáziummá fejlesztette. Édesanyja, Hirschl Mária az egyik legősibb nagyváradi zsidó családból származott. Iskoláit szülővárosában végezte, előbb a premontrei gimnáziumban, majd ennek megszűnése után a VI. osztálytól a zsidó líceumban tanult. Már gyermekkorában hajlamot érzett a rajzolás, festés iránt. Tehetségét felismerte a premontrei gimnázium rajztanára, Udvardy Ignác Ödön festőművész, aki a nagybányai művésztelepen is dolgozott. Ide Biró József már hetedik-nyolcadikos gimnazista korában, a nyári vakáció alatt jutott el, hogy Thorma Jánosnál tanuljon.

Egy ígéretes pálya kezdete

1925. évi érettségije után a Budapesti Képzőművészeti Főiskola növendéke lett. Réti István osztályába járt, de hatással volt rá Rudnay Gyula és Vaszary János is. Bár rajztehetsége már zsenge korától megmutatkozott, mégsem lett belőle képzőművész. Csók István vélekedése szerint csak ígéret maradt, aki jelentékeny művésszé magasodott volna, ha… nem ragadja el a tudomány. Mély benyomást tett rá a művészettörténetet oktató Lyka Károly, s az ő ösztönzésére beiratkozott a budapesti tudományegyetem művészettörténet szakára. Tanulmányait Gerevich Tibor professzor tanszakán végezte, 1932-ben doktorált a nagyváradi püspökség anyagi támogatásával megjelentetett *Nagyvárad barokk és neoklasszikus művészeti emlékei* című disszertációjával. Széles körű érdeklődését mutatja egyetemi tanulmányai alatt írt, ma is keresett *Modern grafológia* című könyve, amelynek bővített újabb kiadása, valamint családtagjai, pályatársai emlékezései bizonyítják, hogy ez irányú vizsgálatait a későbbiekben is folytatta.

Az egyetem elvégzése után visszatért Nagyváradra, ahol a Biharmegyei és Nagyváradi Régészeti és Történeti Egylet könyvtárosává választották. Bánffy Miklós felkérésére a fiatal váradi kutató hatalmas vállalkozásba kezdett: a bonchidai kastélyban rendezte a gróf 30 000 kötetes családi könyvtárát. Akkortól – a levéltári kutatásban mestere és társa, Kelemen Lajos értékelése szerint – „az erdélyi és bihari barokk művészettörténet legtermékenyebb írója”, „az erdélyi barokk emlékek legjobb ismerője” lett; e területen kifejtett munkássága „terjedelmében és eredményeiben egyaránt az első helyre állítja” Birót.

A barokk építészet búvára

1937-től 1939-ig a marosvásárhelyi Teleki Téka könyvtárigazgatója volt. Bejárta Erdélyt, és a katolikus templomok barokk emlékei mellett behatóan foglalkozott az erdélyi barokk építészet világi emlékeivel – kastélyokkal, városi palotákkal. Írásait eleinte Erdélyben közölte, de hamarosan Budapesten is – előbb a Hekler Antal szerkesztette *Archeológiai Értesítőben,* majd különböző kiadóknál megjelentetett könyvekben. Közleményeit részben saját fényképfelvételeivel, rajzaival, alaprajzi felméréseivel illusztrálta. A legelőkelőbb erdélyi nemesi körök, a Bánffyak, Telekiek, Toldalaghiak – képességeit és tudását elismerve – magukkal egyenrangúként hívták meg rezidenciáikba, és látták – kutatásaihoz minden segítséget megadva – vendégül.

Az erdélyi templomokra és kastélyokra vonatkozó forráskutatásai ma is alapvetők. Írásai nemcsak a szakmát vonzották, hanem a művelt nagyközönséget is, filológiai pontossággal megírt munkáit tárgyába való beleélés és ízes, színes stílus jellemzi. Állandó munkatársa volt az *Erdélyi Múzeumnak.* Önállóan megjelent kötetei mellett tanulmányai sorából kiemelkedik a *Két kolozsvári főúri barokk palota,* illetve *A zsibói kastély.*

Biró József műveiben a tárgyilagos, történeti szemléletű erdélyi művészettörténet-írás mellett foglalt állást. Adatok sorát állította szembe Coriolan Petranu kolozsvári művészettörténész professzor és tanítványai nacionalista ihletésű elméleteivel. Ugyanakkor elismerte a két világháború közti időszak jelentékeny román művészettörténet-írásának az eredményeit is, és felhívta a magyarországi szaktudomány figyelmét a romániai publikációk fontosságára. Románnyelv-tudásának is köszönhetően közvetítette is a román eredményeket.

Erdélyi kastélyok című munkája a mai napig hasznosítható, páratlan útikalauz. A „Magyar Versailles”-ként emlegetett, ottani időzésekor még épséges ép bonchidai kastélyról írva általánosabb érvényű következtetésekre jutott: „A kastély történelmi termék, amiben egy egész nemzet régi élete is lecsapódik, rajtahagyják nyomukat az évszázadok. Gazdagságot, teremtőerőt, pompát, sajátos ízlést, alkotnivágyást, pusztítást, bukást, harcok nyomait, mindazt, amit egy nép névtelen tagjai életük munkájával összehordtak, s amiből urai monumentumot róttak egybe emlékeztetőnek. A kastély kiváltságos életformát biztosított, elvonultságot a világ zajától, magányt, bensőséget, kényelmet, a természettel való egybeolvadást, művészi kincsekben való gyönyörködést, anyagiak révén magasabb szellemi életet, együttélést a múlttal, nemzedékek letűnt sorával, a történelemmel, az ősökkel, akik ezt a kiváltságot s módot megszerezték, s amely az utódokat – a nemesség kötelez alapján – folytatásra kötelezte. A kastély egyben földrajz és történelem. Egybenőtt a tájjal.”

A bonchidai kastély. Ilyennek látta Biró József még épséges épen

„Téves vágány”

Közéleti emberként számos tanújelét adta felelősségtudatának. „Cluj-Kolozsvár” megjelöléssel – tehát még „román világban” jelentette meg 1940 nyarán *Az erdélyi magyar műemlékpolitika feladatai* című dolgozatát. A bécsi döntés után – bár a zsidóság sorsát illetően az impériumváltás nem sok jóval kecsegtetett – fokozott tettvággyal folytatta tevékenységét. „A magyar nap újra rásütött a magyar Kolozsvárra” – írta maradéktalan lojalitását kifejező örömódai hangvételben az 1940 őszén kiadott *Kolozsvári képeskönyv* előszavában. „Enyhe ködök ülik meg a várost, amely lassan ébred, fázva, hitetlenül”, mintegy rácsodálkozva a régi épületeit felváltó „kockába vágott házakra”, amelyeket a „téves vágányra futott história” teremtett.

1944-ben Budapestre költözött. *Az Erdélyi Gubernium története* című nagy munkáját már nem tudta befejezni. A história ismét téves, tragikusan téves vágányra futott. Habár érdemei elismeréseképpen mentességet kapott a zsidótörvények hatálya alól, a nyilasok meggyilkolták 1945. január 6-án, 38. életévében. Munkaereje teljében halt meg, édesapjával együtt a Magyar Tudományos Akadémia épülete előtt lőtték a Dunába…

Szilágyi Aladár összeállítása

Elég volt a kóborlásból

Néhány esztendővel ezelőtt lefotóztam egy cigányzenészt az újfalui kórházban azzal a nem titkolt szándékkal, hogy interjút készítek vele. A kép a Házam-hazám fotótárlatom része lett, sőt azóta a zenész unokáját ábrázoló fotografika is meghatározó darabja a kiállításnak, de a cikk nem készült el. A sors úgy hozta, hogy pár hónapja együtt zenélhetek a fiával, IFJ. MICZURA KÁROLLYAL, akit mint zenészt, családapát nagyra becsülök.

Ifj. Miczura Károly minden jó zenét szívesen játszik és hallgat

– Azt mondtad, nagyváradi gyökerekkel bírsz. Ez mit jelent?

– Nagyapámat Barkóczi Károlynak hívták, aki a családi legenda szerint Nagyváradon született. Prímás volt, nem is akármilyen, az öreg Berki „tercese”. (Van, aki, másodprímásnak nevezi.) A második világháborúban behívták katonának, megjárta a Don-kanyart, fogságba esett. Az a hír járta róla, hogy a kevés élelmet, amit kapott, cigarettára cserélte, így hamar elfogyott az ereje. Odamaradt. Nagyanyám, Róza, Miczura lány volt, az ő apja nevelte fel a gyerekeket, s ők felvették a Miczura nevet a Barkóczi helyett.

– Édesapád szintén zenész. Milyen hangszeren játszott?

– Édesapám 1927-ben látta meg a napvilágot; az öccse is zenész volt, Jenő. Ő prímásként volt ismert. Édesapám dzsessz-szaxofonos és bőgős volt. Bár csak négy elemit végzett, mégis jobban ismerte a kottát, mint néhány tanult zenész, és kiválóan tudott tanítani is. Első házasságából született fiát is Károlynak hívják, s neki is van egy Károly fia és nekem is, így volt olyan közös bemutatkozásunk, ahol öt Miczura Károly játszott egyszerre. Apám nappal dolgozott, este, éjszaka zenélt. Erős ember volt. Úgy hallottam tőle is, meg másoktól, hogy fél kézzel dobálta a gabonával teli zsidó zsákokat. Komádiban muzsikált vagy 25 évet, nagy zenekara volt, nyolctagú. Volt abban minden, a „brácsoson”, a prímáson kívül még cselló, cimbalom, klarinét, terces is. Édesapám itt nem sok hasznát vette a dzsesztudásának, a „Túr a disznó”-féle dalok nem igényelték a szaxofont…

Márton Józseffel és a néhai Balogh Gyulával Cannesban, Marseille-ben is muzsikált

– Mikor kezdődött a zenei pályafutásod?

– Hét hónapra születtem, vékony gyerek voltam, még ha ezt most nehéz is rólam elképzelni. Apám bőgőst szeretett volna belőlem faragni, de az alkatom miatt maradt a hegedű. Hatéves koromban kezdtem el a zenélést, majd amikor édesapám leszerződött Sárrétudvariba, átvitt Lavotta Kamillához, aki Püspökladányban tanított. Azt mondta, nem szabad, hogy elkallódjak, csak csiszolni kell ezt a gyereket. Elkísért versenyekre Debrecenbe is, és mikor lakatosnak tanultam, elintézte, hogy közben végezhessem a zenei konzervatóriumot. Kamilla néni segítsége nélkül ez nem sikerült volna.

A szántódpusztai Ménes Csárda zenekarának élén 1996-ban

– Most elsősorban a klasszikus alapok elsajátításáról beszélsz, de hogy válik igazi prímássá az ember?

– Sokat segített a családi háttér, Zámbó Lászlótól is sokat ellestem Berettyóújfaluban, de igazi mesteremnek Jeremiás Béla bácsit tartom, a debreceni Arany Bika egykori prímását. Sok étteremben megfordultam itt, Hajdú-Bihar megyében, most is itt játszom, de játszottam az évek során a Balaton mellett, nyugati országokban is. Szeretem magam kipróbálni más műfajokban is, mert én minden jó zenét szeretek játszani és hallgatni is. Játszottam egy évet a Rajkó zenekarban is, de ahhoz, hogy ott ragadjak, a fővárosban kellett volna lakni. Hét esztendőt muzsikáltam a 100 tagú cigányzenekarban, ennek révén jutottam el Olaszországba, Németországba, Franciaországba, és szereztem egy jó barátot, a fiatal Berki Lacit, akivel azóta is tartom a kapcsolatot.

– A balatoni éttermi fellépések mennyiben változtatták meg az életed?

– Nem különösebben. Tettük a dolgunkat, de volt egy prímásverseny Szántódon, ami után több lehetőség is kínálkozott. A Ménes csárdába kerültem egy öttagú zenekarral, aztán Svájcban muzsikálhattam. Hasonlóan jártam évekkel később a Hortobágyon is, egy vendégnek annyira tetszett a játékunk, hogy Hamburg mellett is zenélni kellett néhány hetet. A külföldi útjaim közül a franciaországi volt a legemlékezetesebb.

Ifj. Miczura Károly fiával, Erik Dentonnal az Összefonódás berettyóújfalui előadásán (fotó: Fialovszky Magdolna)

A szerző felvétele a dzsesszszaxofonos édesapáról, Miczura Károlyról

A berekböszörményi Balogh Gyula révén kerültem ki két alkalommal. Játszottunk nyugdíjas otthonokban, éttermekben. Megfordultunk Cannes-ban és Marseille-ben is. Világszinten játszó utcazenészeket hallgattam, és lenyűgözött az ottani élet. Boldog ember, aki ott él. Aki beteg, menjen oda, biztosan tovább él. Sajnos Balogh Gyula halála miatt le kellett arról tennem, hogy folytassam kint a munkát, mert nem beszélek franciául.

– Azt mondtad, szereted kipróbálni magadat más műfajokban is, példa erre közös munkád Csonka Valter debreceni bluesénekessel. Mondok két idézetet, amit az interneten találtam: „Figyelve a kor aktuális zenei elvárásait és nem feledve zenei múltunk gyökereit, a Dr. Valter Gypsy Jam Bandnek is sikerült életre kelteni a mondát, a hamvakból egy új, fiatal főnix született: zseniális muzsika, genetikailag kódolva!”

– Nagyon tisztelem Valtert, nagyon jó muzsikus, kiváló énekes. Érdekes felállás volt a mienk és a zene is: blues és cigánymuzsika. Még amerikai meghívásunk is volt. Nem rajta múlott, hogy nem valósult meg.

– A másik idézet így hangzik: „Miközben Bai szaval, Kocsis és Miczura duettben pengetik hangszereiket. Megállapítom, hogy hegedűn zenélni, vonót fogni csak roma tud hitelesen, ahogy kung-fuzni csak kínai, futni és kosárlabdázni csak néger, úszni csak fehér ember”. Írja Fodor György a Bárka *irodalmi folyóirat internetes honlapján az* Összefonódás *című műsorunkról szóló tudósításában.*

– Hááát, mikor megkerestél, hogy velem szeretnél játszani megzenésített verseket, csak vakartam a fejem, hogy mit fogok én ezzel kezdeni… De ahogy elolvastam Rostás-Farkas György és a Choli bácsi (Choli Daróczi József) verseit, megérintett. Szépen szóló, szívig hatoló, emberi sorok voltak, nem volt nehéz ráhangolódnom…

– Hogyan telnek most a napjaid?

– A Fráter tanyán muzsikálok Debrecen mellett és Hajdúszoboszlón. Négytagú zenekarom van, de ha nagyobb fellépés van kilátásban, elhívom Kecskés Sándort Budapestről klarinétozni. Szívesen játszom a nótaénekesekkel, most leginkább Faragó Istvánt és csapatát kísérjük. De szeretnék egyszer visszatérni, öregségemre, Berettyóújfaluba, hiszen ’90 óta kóborlok. Jó lenne itt megállapodni! Már csak a gyerekeimben, Károlyban és Dentonban látom a boldogságot, remélem, nekik szebb és jobb jövőjük lesz!

Kocsis Csaba

A körösjánosfalvi fatelep virágzása és hanyatlása

A Belényeshez közeli Körösjánosfalva fafeldolgozó gyára a várasfenesi vállalat részeként alakult meg, majd önálló, külföldön is elismert üzem lett. A múlt század folyamán virágzó, mára megszűnt ipari létesítményről PALKÚC JÁNOS mesélt, aki több mint négy évtizedig ott dolgozott.

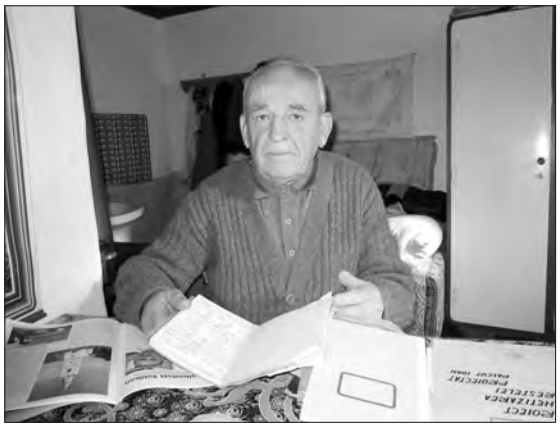

Palkúc János

A várasfenesi fakitermelő és fafeldolgozó vállalat első tulajdonosa Ungár Sándor volt, 1905–1910 között. Az 1930-as években a vállalkozás csődbe ment. A következő társtulajdonosok Darvas és Szarvas voltak, ők három gőzmozdonnyal szállították a rönköket a fatelepre – jegyezte fel a létesítményről a *Várasfenes helységtörténete* című monográfia. A Belényeshez közeli Körösjánosfalván 1923–1924-ben építették fel a fűrésztelepet, s az – a világháborús évek kivételével – az 1948-as államosítás után is, egészen 1992-ig jól működött. 1947-ben építették meg a keskeny nyomtávú vasutat, hogy a fenesi erdőkből a jánosfalvi fűrészüzembe szállítsák a rönköket. A gyár Körösjánosfalva és Belényessonkolyos között épült meg, közel a vasútállomáshoz és a Fekete-Köröshöz.

A Belényessonkolyoson élő 81 éves Palkúc János 1948 nyarától (akkor 15 éves volt) egészen nyugdíjazásáig, több mint 40 évig különböző tisztségeket töltött be a fatelepen, és ismerte annak minden tevékenységét. Meséli, hogy a kisvasútnál kezdte, amint megindult a fahordás a fenesi erdőkből. A keskeny nyomtávú vasút a biharrósai patak mentén elért Biharkabára (Căbeşti) és Aszóirtásra (Sohodol), s az ottani erdőkből is hozta a fát, a rönköt.

Palkúc Jánosnak már 16 évesen lett munkaszerződése, és 1951-ig munkás volt a keretfűrésznél (gatter). Az akkori vezetők felfigyeltek az ügyes, jó szervezőképességgel megáldott fiúra, és elküldték iskolába. Azt elvégezvén a kereskedelmi iroda vezetője lett, hat munkatárssal. Elmondása szerint „a gyár mindene a kisujjában volt” – az összes anyag az ő ellenőrzése alatt ment ki a gyárból, több mint 200 ember munkáját irányította. Induláskor a gyár két gatterrel kezdte, aztán lett hat gatter és két ládakészítő részleg (ládagyár). Ekkor már 800 munkás dolgozott a telepen Pusztahollódtól egészen Vaskohig, Biharrósáról, Biharkabáról és Magyarremetéről is jöttek munkások. Volt, aki Magyarremetéről biciklivel járt be dolgozni, ami napi kétszer 12 kilométeres út. A gyárnak volt elszállásolási lehetősége is, így a távolabb lakó munkások csak hétvégeken mentek haza. Saját étkezde is működött, ahol naponta 200 embernek főztek.

A telepnek különböző részlegei voltak: a beérkezett nyersanyagot, a rönköket a termelési részlegen négy, a kimenő részen két gatteren dolgozták fel. A keretfűrésztől a főző helyiségbe került a faanyag, ahol 48 órát gőzölték; onnan raktárra került, ahol besorolták minőség és méret szerint. Akkoriban a jobb minőségű anyag nyugati, a gyengébb minőségű meg keleti exportra került. A Nyugatra me-

A fatelep fénykorában

Előkészítik a rönköket a fűrészelésre

Ládagyári munkásnő

nő anyagot szépen összerakták halomba, és a levegőn száradni hagyták. Magyarországra, a Szovjetunióba, Svédországba, Olaszországba, Nagy-Britanniába, Németországba szállították a fűrészárut deszka formájában. Évente egy-két vagon anyagot még Izlandra is vittek, ennek a megrendelésnek a teljesítését egész Romániában sehol máshol nem vállalták a magas minőségi követelmények miatt. A kiváló minőségű munka elismeréseként az országban mindig az élenjáró vállalatok között volt a jánosfalvi, több országos tapasztalatcserét is rendezett. Éjjel-nappal dübörögtek a gépek, hozták a rönköket, sivított a fűrész cirkulája, vagonokat rakodtak, deszkát hordtak a raktározó területre és halomba rakták, kattogtak a légkalapácsok. Olyan volt ez az üzem, mint egy kombinát.

A telep romjai napjainkban

A parketta alapanyagát a Temes megyei Dettára, Mezőtelegdre, a kolozsvári és szamosújvári gyárakba szállították. Jugoszláviába cellulózt, a belényesi bútorgyárba különböző feldolgozott faanyagokat vittek.

A fafeldolgozó és ládakészítő telepen két ládagyár működött, az oroszoknak margarinos ládát exportáltak, Nyugatra déligyümölcsös ládákat készítettek, s ezeket a konstancai kikötőn keresztül juttatták el úti céljukba. Az országba eper, paradicsom, barack és különböző üvegek szállítására készítettek rekeszeket, konzervgyáraknak. Ez volt a legnyereségesebb egység, akkora volt a kereslet, hogy nem győzték csinálni a ládákat. Fahulladékot használtak fel, ez is hozzájárult a nyereséghez. Ezen a részlegen sok asszony is dolgozott.

A gyár területén 11 000 köbméter deszka volt mindig készleten, nyugati és keleti exportra. Beszélgetőtársunk annak idején bármelyik pillanatban meg tudta mondani, milyen anyag van a deszkahalmokban. Mindennap egy vagon deszka a Szovjetunióba vette az irányt, háborús kártérítés címén a román államtól.

Palkúc Jánosnak a gyárban eltöltött 40 év alatt tíz igazgatója volt; mindegyik értékelte munkáját és tudását. Arra is emlékszik, hogy az államosítás után az első munkásigazgató egy Todosi nevű mozdonyvezető volt. Büszkén meséli, hogy az 1960-as években nagyon jól kerestek a fafeldolgozó munkásai, ekkor sok szép új ház épült Körösjánosfalván és Belényessonkolyoson is.

Palkúc 1990-ben ment nyugdíjba, a gyár majd öt évig működött még, aztán leállt a termelés, és a minőség hanyatlásnak indult. Az utána következő technikus már nem tudta úgy irányítani a termelést. Az akkori igazgató megkereste, és felkérte, vegye át újra a kereskedelmi iroda irányítását. Elmondása szerint még kilenc hónapig csinálta, beállította a „kocsi rendjét", de látván, hogy már a munkamorál sem a régi, nagy a lazsálás, otthagyta a telepet. A gyár 1993-tól 1996-ig működött még, aztán már nem tudtak eladni semmit, és megszűnt a fafeldolgozó üzem.

Miklós János tanár

Tele volt a terület rönkökkel

Újváros első temetői

Várad hadügyi tanácsa 1714-ben stratégiai megfontolásból – hogy egy esetleges támadó sereg ne találjon a vár közelében védelmet –, a vártól számított 500 lépés távolságra (nagyjából a későbbi Nagyvásár tér nyugati vonaláig) minden házat lebontatott. Ettől a határvonaltól csak nyugatra lehetett építkezni. Így jött létre Újváros.

Újvárost északon a Sebes-Körös, délen a Pece-patak határolta. Nyugaton a XVIII. század elején nemigen terjedt túl a Kápolna (ma Rahovei) téren és a mai kéttornyú református templomon. E város legrégibb temetője a Német (volt Teleki, ma Primăriei) utcában, az ottani temetőkápolna körül volt (a mai Rahovei tér helyén). Ezt nevezték később **Régi temetőnek.** A kápolnát a kapucinus rend tagjai építették, Csáky Imre bíbornok-püspök 1727-ben nekik adományozta a közelben levő egyik házát. A kapucinusok kis temploma, a későbbi temetőkápolna 1728-ra készült el. Ez a temető aránylag nagy területű volt, egészen a Körös (ma Tudor Vladimirescu) utcáig terjedt, ezt az ottani házak alapozásakor talált emberi csontok bizonyítják. Ezt a sírkertet 1778-ban számolta fel a plébánia az országos temető-rendszabályozás keretében. Ekkor már házak vették körül. Az 1823. és 1832. évi visitatio canonica egyaránt Régi temetőként (Antiquo Coemeterio) említi.

Az egykori temetőkápolna, a mai Bunăvestire ortodox templom

A Régi temető bezárása és felszámolása után a város és a plébánia két másik temetőt nyitott. Egyiket a Pecétől délre, a későbbi Vámház (ma Sucevei) utcában létesítették 1778-ban. Ez lett a **Zöldkerti temető,** amelyet Felső vagy Kistemetőként is emlegettek; a jelenlegi Vadului, Mimozei, Ion Vidu és Sucevei utcák határolták. Háromnegyed részét római katolikus, egynegyedét a görög katolikus felekezetűek használták. Mivel a XIX. század végére körbeépült, ezért a hatóság 1899-ben bezáratta. A bezárt Zöldkerti temetőben az exhumálások határideje az 1920-as években kiadott címtár szerint 1940 lett volna, hogy utána lehessen a telket felparcellázni.

Létezett még 1799-től az úgynevezett Alsó temető, amelyet később **Őssi temetőnek** neveztek. Az egykori Lóvásár tér mögött a római katolikusok temetője volt, ettől délre a református, majd a görög katolikus parcellák húzódtak. Ezt a sírkertet 1952-ben zárták be a közelében levő vasgyár és vegyi gyár bővítése miatt.

Nem messze tőle, az úgynevezett Madárváros peremén volt a **Hattyú utcai zsidó temető.** Első írásos említése 1766-ból való. Ez volt a város legrégibb ismert zsidó temetője. A város terjeszkedése miatt csak 1800-ig használták. A Hattyú utcai temető bezárása után a sírköveket avatatlan kezek széthordták. Ahogy Mózes Teréz feljegyezte, a szomszédos utcákban építkezésekkor évtizedekkel később is gyakran találtak héber feliratos köveket. Így került felszínre

A Zöldkerti temető az 1890-ben kiadott térképen

A Zöldkerti temető szomszédságában, a Vámház utca elején állt a gázgyár

Lipchovitz főrabbi sírköve is. De sok sírkövet egyszerűen széttördeltek, ezért az ősök emlékét ápoló zsidók engedélyt kértek a várostól, hogy a temetőt feláshassák, a csontokat összegyűjtsék, s a megmaradt sírkövekkel együtt az időközben megnyitott velencei temetőben helyezzék nyugalomra. Az engedélyt megkapták, és a maradványokat a főrabbi utasítása szerint, a rituális követelményeknek megfelelően, gyászünnepély keretében átszállították.

A XIX. század utolsó évtizedében időszerűvé vált a városban levő temetők rendezése, néhánynak a bezárása. Minderről a helyi sajtó is gyakran írt. Az alábbiakban néhány újságcikk következik a korabeli sajtóból:

„Nagyvárad város temetőinek rendezése egyik sürgős ügyét képezi Nagyváradnak. Egyik-másik temető helyét, mint az Őssi temetőt és a Zöldkerti temetőt rövid időn belül be kell zárni. A miniszter különben már el is rendelte a temetők ügyének rendezését, mégpedig záros határidő alatt. A kérdés azonban sokkal fontosabb, semhogy könnyedén el lehetne intézni, mert szorosan összefügg a kegyeletérzéssel, a sírboltok ügyével. Éppen ez okból a kérdés alapos tanulmányozást igényel. A városi mérnöki hivatal pedig annyira el van foglalva a nagyobb építkezésekkel, a millenniumi kiállításra küldendő munkákkal, miért is a városi tanács felterjesztést intézett a belügyminiszterhez, hogy a rendezésre kitűzött határidőt egy évvel hosszabbítsa meg."

Az egykori Őssi temető Újváros nyugati végében volt

„Egy bizottság jelent meg tegnap [1896. február 25-én] először a Zöldkerti, majd később az Őssi temetőben, hogy azokat vizsgálat tárgyává tegye. Megnézték, mennyi úgy az első, mint a második temetőben még az üres hely. Évek óta foglalkoztatja a városi tanácsot a nagyváradi temetők rendezése. A belügyminiszter már egy alkalommal határidő kitűzése mellett utasította a várost, hogy a területén fekvő temetőket rendezze. Később ezt a határidőt a tanács kérelmére meghosszabbította a belügyminiszter. A városi tanács tervbe vette, hogy a Zöldkerti és Őssi temetőket, melyek az utóbbi időkben teljesen elhanyagoltattak, bezáratja, s helyettük az Újváros részére a Bónékúti [Rulikowski] temetőt jelölné ki. A tett intézkedésekről a tanács egy miniszteri leirat értelmében minden három hóban köteles jelentést tenni a belügyminiszternek."

„Nagyvárad folytonosan fejlődik, épül. Ez lett az oka azután azoknak a közegészségügyi tekintetből különösen káros állapotnak, hogy a temetők egészen bejutottak a város közepébe. Úgy a gázgyár melletti [Zöldkerti] temető, mint a csillagvárosi temető körül egész sora van a házaknak. A mérnöki hivatal most terveket készít a temetők rendezése ügyében. Úgy a gázgyár melletti és a csillagvárosi temetők, mint a város területén elszórva levő kisebb temetők teljesen megszűnnének. Helyettük két temetőt hagyna meg a város. Egyiket Olasziban, a másikat pedig Újvároson. Ezeket azután egy modern város igényeinek megfelelőleg építenék ki, s adnák át rendeltetésüknek."

„A bezárt temetőket 30 éven át nem bolygatnák meg. Harminc év után azonban az összes sírokat elhánynák, s a területet használatba vennék. Mindazok, akiknek családi sírboltjuk van, engedélyt kapnának, hogy halottaikat és síremlékeiket más temetőbe átvihessék."

Busch Dávid városi főmérnök temetői terve szerint az Olaszi és a Rulikowski temető megmarad, utóbbit központi temetővé rendeznék, kibővítenék és parkosítanák. Az Őssi, a Zöldkerti, valamint a velencei és váraljai temetőket be kellene zárni. A szépészeti és közlekedési szakbizottság is tárgyalta a központi temető ügyét Bulyovszky József polgármester részvételével. Busch Dávid városi főmérnök előterjesztésében megoldandó kérdésnek tartotta egy sírásólak építését, a vitás területek rendezését, az újvárosi temetők bezárását, a központi temető bekerítését, a kezelési szabályzat elkészítését. Rimler Károly emlékeztetett arra, hogy a Zöldkerti temetőt 1897. november 30-án bezárják.

Péter I. Zoltán

NÁDPÁLCA NÉLKÜL

Egy évszázad Vereckétől Pusztaszerig (1.)

1795-ben, a honfoglalás 900. évfordulója táján **Csokonai Vitéz Mihály** *Árpádiász* címen eposzt tervezett a kilenc évszázaddal azelőtt történtekről, de korának közvéleménykutatási módszereivel kipuhatolhatta a befogadási igényt, és arra jutott, hogy a közönség érdektelennek tartja a témát, ezért elállt a honfoglalási eposz megírásától. Hasonlóan járhatott a népies hangvétellel is, mert az első helyzetdal, a *Szegény Zsuzsi a táborozáskor* után ezt is ejtette. Manapság azzal szoktuk mindezt elintézni, hogy megelőzte a korát.

A megállapítás helytálló ugyan, de a jelenség mégsem ennyire egyszerű, ugyanis Csokonai 1805-ben bekövetkezett halálával egy időben éri el tájainkat a később nemzeti öntudatra ébredésnek nevezett, történelmet író és átíró szellemi-érzelmi hullámverés. Ennek következtében a sajátos problémákkal – idegen hatalom, szétdaraboltság – küzdő minden nemzet a tudatformálásának középpontjába egy viszonyítási alapul szolgáló korábbi, az épp alakuló nemzet szempontjából abszolút pozitív eseményt emelt óriástalapzatra. A rengeteg kis tartományi államocskára szabdalt németség például a *Niebelung-legendák* világába, sárkányölő Siegfried alakjába kapaszkodik; a hasonló gondokkal küzdő olaszoknak a hajdani Római Birodalom példájánál nem is kellett jobb, a csehek, a lengyelek középkori királyaik hősiességére utaltak vissza, a mi esetünkben pedig a minden magyar számára heroikus cselekménysort jelentő honfoglalás lett divatossá. Csakhogy korhű adatok hiányában mindössze néhány népköltészeti termék, illetve az egyetlen „hitelesnek" kikiáltott krónika, **Anonymusnak** a XII. század derekán írt *Gesta Hungaroruma* táplálta ezt a hirtelen lett divatot. *Krónikája* előszavában P. mester (P. dictus magister), III. Béla jegyzője úgy állítja be, mintha egykori tanulótársának, N.-nek a kérésére számolna be a magyarok történetéről, külön hangsúlyozva, hogy írott forrásokat vesz alapul, mert így lehet igazán megérteni a történteket. „S ha az oly igen nemes magyar nemzet eredetének eleit s minden vitézi tetteit a parasztság csalfa meséiből vagy a hegedősök csacska énekéből mintegy álmodozva hallaná, igen éktelen és elég illetlen lenne. Tehát inkább ezennel irományok bizonyos fejtegetéséből és a históriák nyilván magyarázatjából értse nemesileg a dolgok valóságát." (Szabó Károly fordítása)

A honfoglalók közül bárki által készített „irományokról" szó sem lehet, mert a kereszténység felvételekor Szent István megsemmisíttetett mindenféle pogánynak mondott emléket. Anonymus műve jó példa a történelemírás máig használatos csúsztatásos módszerére, vagyis arra, hogy az igazság kedvéért nem mondanak le magukat történésznek nevező konjunktúralovagok arról, hogy saját jelenükre szabják át az egykori gúnyát. P. mester is ezt teszi, buzgón akarván bizonyítani a magyarok nyilaitól még az ő idejében is rettegő környező országokban élőknek, hogy a másfél száz éve keresztény magyarság már jóval azelőtt, még „hitetlen" korában mélyen hívő keresztény lelkületű volt. Az egyik legjobb példa erre a törzsi népek általános szokásjogának, a totemállatuktól való biológiai eredeztetésnek a magyarázata. Az eredeti történet szerint Emesét álmában lepte meg a turulnak mondott sas, és nemzette a „kaland" emlékéül az Álmosnak nevezett fiút, a honfoglalást később levezénylő Árpád apját. „Úr születésének 819-ik esztendejében Ugek feleségül

III. Béla névtelen és arctalan krónikásának szobra a budapesti Városligetben. Ligeti Miklós alkotása

Berzsenyi Dániel

vevé Dentumogerben az Eunedubeli vezér leányát, Emesu nevezetűt, kitől nemze fiat, kit Álmusnak neveztek. Isteni jelenetről nevezték pedig Álmusnak, mivel terhes anyjának álmában isteni látmány tűnék föl saskeselyű képében, mely mintha alászállva teherbe ejtette volna őt, s úgy tetszék előtte, hogy méhéből forrás eredne és ágyékából dicső királyok származnának, de nem a maguk földjén sokasodnának meg. Mivel hát az álmodást magyar nyelven álmunak mondják, s az ő eredete álom által vala megjósolva, azért nevezték magát is Álmusnak, vagy azért nevezték Álmusnak, azaz szentnek, mivel nemzetségéből szent királyok és vezérek valának születendők."

Ehhez a retroaktív kereszténnyé váláshoz hasonlóan átgyúrta Anonymus a Vereckéig, vagyis a honfoglalásig tartó út állomásait valahogy úgy, ahogy a viktoriánus prüdéria hatására a XIX. század második felében, de még a XX. század első évtizedeiben is ifjúságivá szelídítettek egy egész sor „nem gyereknek való" irodalmi művet. Elkeseredett harcokról, a szemben álló felek kegyetlenkedéseiről, boszszúról, halálról szó sincs, csak békés lovaglásról, meghódolásról, sőt a jó szándékot bizonyító önkéntes túszfelajánlásról beszél. Egyetlen példát idézek: „Akkor Álmus vezér és a többi fejedelmi személyek, kiket hetu-mogernek neveznek, nem különben a kúnok vezérei atyjokfiaival és férfi- és nőcselédeikkel együtt megindulának Kievből, és a kievi ruthénok kalauzolása alatt Lodomér városáig jövének. S negyed héten Álmus vezér övéivel Galíciába jöve, s ott magának és övéinek pihenő helyet választa. Midőn ezt Galícia vezére meghallotta, minden övéivel mezítláb Álmus vezér elébe méne és Álmus vezér használatára különféle ajándékokat mutata bé, és megnyitván Galícia város kapuját, mintegy tulajdon ura gyanánt fogadá vendégül, és egyetlen fiát országa előkelőinek több fiaival túszul adá, ezen fölül tíz legjava paripát, háromszáz lovat nyergestől, fékestől, három ezer márka ezüstöt, kétszáz márka aranyat s igen nemes köntösöket ajándékoza úgy a vezérnek, mint valamennyi vitézének. Midőn pedig Álmus vezér egy hónapon át Galíciában pihenő helyet tartott, akkor a galíciai vezér és többi társai, kiknek fiai túszokul voltak adva, Álmus vezért és nemeseit így kezdék kérni, hogy a Hovoson túl, nyugot felé, Pannonia földjére szálljanak." (Szabó Károly fordítása)

A honfoglalás tehát egy csapásra közismert lett, Anonymus krónikáját bestsellerként olvasták, hirtelen – máig hatóan – az egyik legkedveltebb férfinév lett az Árpád, az irodalmat befogadó közönség pedig türelmetlenül várni kezdte az igazi, nagy honfoglalási eposzt. Végül 1825-ben a fiatal **Vörösmarty Mihály** írja meg a *Zalán futását,* s ezzel azonnal országos hírű lesz, az igazi nyitás viszont **Berzsenyi Dániel** nevéhez fűződik, aki ugyan 1796-ban írta *A magyarokhoz (II.)* című ódáját, de a vers végleges formája 1810-ben készült el. A címadással a mentorának tekintett Horatius rómaiakhoz címzett ódasorára utal, a kezdőszakaszszal, az egyenes megszólítással viszont egy közel negyvenesztendős divatot indít el: „Romlásnak indult hajdan erős magyar! / Nem látod, Árpád vére miként fajul? / Nem látod a boszszús egeknek / Ostorait nyomorult hazádon?" Berzsenyi az egyenes megszólítással – magyar – a magyar nemességet célozza meg. Később még Vörösmarty is ugyanígy érti – ez az úgynevezett nemesi nemzetfelfogás, s majd csak Petőfi lesz az, aki az egész magyar népnek címezi a *Nemzeti dalt.*

Visszatérve Berzsenyi retorikájához: az első szakasz után hét versszakban tekinti át a „nyolc századoknak vérzivatarját", majd visszatér a nemzet jelenének megfestésére: „Mi a magyar most? – Rút sybaríta váz. / Letépte fényes nemzeti bélyegét, / S hazája feldúlt védfalából / Rak palotát heverőhelyének; // Elődeinknek bajnoki köntösét / S nyelvét megúnván, rút idegent cserélt, / A nemzet őrlelkét tapodja, / Gyermeki báb puha szíve tárgya. // Oh! más magyar kar mennyköve villogott / Atilla véres harcai közt, midőn / A fél világgal szembeszállott / Nemzeteket tapodó haragja. // Más néppel ontott bajnoki vért hazánk / Szerzője, Árpád a Duna partjain. / Oh! más magyarral verte vissza / Nagy Hunyadink Mahomet hatalmát!"

Molnár Judit

(Folytatása áprilisi számunkban.)

Bemutatkozik a szalontai Kulin György Csillagászkör

Nagyszalonta egyik neves szülötte Kulin György, aki csillagászként nemcsak önmagának, hanem szülővárosának is kiemelkedő hírnevet szerzett. Az iránta való tisztelet kifejezéseként a tudós nevét vette fel a magyar iskolában két éve megalakult szakkör. Ennek tevékenységéről KISS MÁRIA, a csillagászkör egyik vezetője, az Arany János Elméleti Líceum aligazgatója mesélt lapunknak.

Csukás Mátyás, az Erdélyi Magyar Csillagász Egyesület tudományos titkára

Kulin György 1905. január 28-án született, gyermekkorát Nagyszalontán töltötte, majd Budapesten tanult, és a fizikatudományok területén szerzett diplomát. Ezután kezdett a csillagászattal foglalkozni, és igen szép sikereket ért el. Lelkes kutatóként számos bolygót fedezett fel, s az első általa azonosított kisbolygót 1936-ban Salonta névre keresztelte. Kutatómunkája mellett a tudományág népszerűsítését is szívügyének tekintette, több száz fiatalnak mutatta meg a csillagos égbolt csodáit, az általa vezetett szakkörökön a lencsék csiszolási technikáját ismertette, diákjai saját maguknak készítettek távcsövet.

A város neves szülötte előtt tisztelegve két évvel ezelőtt, 2012. január 28-án az Arany János Elméleti Líceum égisze alatt alakult meg a Kulin György Csillagászkör. Alapítói: Kiss Mária és Csukás Mátyás, az Erdélyi Magyar Csillagász Egyesület (EMCSE) tudományos titkára, tagja a magyar középiskola vezetősége, a Pro Lyceum Alapítvány, a Bethlen Gábor Alap, az EMCSE és a Magyar Csillagász Egyesület (MCSE), Kulin Eszter (Kulin György lánya) és sokan mások. A csillagászkör célja Kulin György életének és munkásságának bemutatása, a csillagászat népszerűsítése.

A csillagászkör az Arany János középiskolában működik, külön egyesületként nincs bejegyezve. A fentebb tagként felsorolt civil szervezetek támogatják anyagilag a működését. „Rögtön megalakulásunk után pályáztunk a Bethlen Gábor Alapnál – emlékszik vissza Kiss Mária –, és nyertünk egy automata objektumkeresési és -követési funkcióval (GoTo rendszerrel) ellátott, 114/500-as Newton-reflektort. Ez volt első saját távcsövünk. Nemrégiben pedig felavattuk azt a 200/1000 mm-es Newton-reflektort, amelyet Mönich László magyarországi amatőr csillagász adományozott az EMCSE-nek. Az új év elején érkezett meg a távcsőhöz való állvány, ezt az EMCSE elnöke, Lőrincz Barnabás Csíkszeredából küldte Nagyszalontára. Támogatóinknak köszönhetően mostanra két távcsővel és négy binokulárral kémlelhetjük az égboltot.”

Kiss Mária a szakkör egyik vezetője

Elméleti és gyakorlati bemutatókat tartanak a csillagászkörben

Az aligazgató elmondta, hogy a szakkörben általában kéthetente tart elméleti bemutatókat Csukás Mátyás, és ezeket az alkalmakat majdnem mindig távcsöves és szabadszemes égboltvizsgálás kíséri. A csillagászkör tevékenységét Kósa-Kiss Attilla helyi csillagász is segíti szaktudásával. Minden évben megünneplik Kulin György születésnapját, részt vesznek különböző nemzetközi csillagászati akciókban. Ilyen például *A Hold éjszakája* (International Observe the Moon Night – IOMN), a 2010 óta évente megrendezett nemzetközi Hold-figyelő rendezvény a tudományág népszerűsítése. Tavaly október 12-én Nagyszalontán immár a második ilyen éjszakai foglalkozást tartották meg. Akárcsak az előző évben, tavaly is nagy érdeklődést mutattak a szalontaiak: kicsik és nagyok, diákok és nyugdíjasok, több mint 250-en jöttek el szombat este 8 órára a városháza elé, hogy megcsodálják a Holdat.

Kicsik és nagyok sereglettek össze A Hold éjszakáján

A Kulin György Csillagászkörben szívesen látják az új tagokat. A tevékenységek időpontjáról a Facebookon tájékozódhatnak az érdeklődők a Kulin György Csillagászkör Nagyszalonta nyílt csoportban, melynek mára már több mint 200 tagja van, vagy hívhatják a vezetőket telefonon (Kiss Mária: 0745/624–519, Csukás Mátyás: 0732/403–378). Legközelebb a névadó halálának (1989. április 22.) negyedszázados évfordulójáról emlékeznek meg, és az Arany János Elméleti Líceum vezetőségének javaslatára az április 26-án 10. alkalommal megrendezendő Tudományos Diákkonferencia is ennek az évfordulónak a jegyében fog zajlani. Ahogy Kiss Mária fogalmazott: „Szeretettel várunk mindenkit, hogy együtt kémleljük az eget, együtt járjuk be a csillagok világát!”

Balázs Anita

Programajánló márciusra

Szigligeti Társulat

16., vasárnap 17 óra, Árkádia Bábszínház, stúdióterem: *Edith Piaf et Agnes;*
17., hétfő 19 óra, Szigligeti Színház terme: *Liliomfi remix;*
20., csütörtök 19 óra, Árkádia Bábszínház, stúdióterem: *A fiú* – a Fiú szerepében Hunyadi István;
21., péntek 19 óra, Színpadi stúdiótér: *Godot-ra várva;*
23., vasárnap 17 óra, Szigligeti Színház terme: *Szigligeti* – Bessenyei György-bérlet;
25., kedd 19 óra, Szigligeti Színház terme: *Szigligeti* – Ady Endre-bérlet;
26., szerda 17 óra, Szigligeti Színház terme: *Szigligeti* – Juhász Gyula-bérlet;
29., szombat 17 óra, Szigligeti Színház terme: *Szigligeti* – Papp Magda-bérlet;
30., vasárnap 17 óra, Árkádia Bábszínház, stúdióterem: *Hazatérés;*

Nagyvárad Táncegyüttes

19., szerda 13 óra, Nagyvárad, Nagyszínpad: *Szerelemkert;*

Vendégjátékok

31., hétfő 11 óra, Szigligeti Színház terme, *János vitéz* – Maros Művészegyüttes;
31., hétfő 19 óra, Szigligeti Színház terme: *Fekete-piros* – Maros Művészegyüttes.

Pero és a selyemhernyók

Kezicsokoládééé! – harsant a köszöntés kora reggel az Aranysárkány ajtajában olyan hangerővel, hogy a süket Szeredi bácsi kiejtette a seprűt a kezéből. „Megjött Pero, meghozta a galambokat" – szólt hátra Puszi úr Nénnyukának, és már töltötte is a karcos fehéret, majd ráspriccelt a szódából.

Szerda reggel mindig így volt ez, korán reggel indult Pero a piacra szánt galambokkal, amiknek a legjavát leadta Nénnyukának, hadd legyen délre finom leves belőlük, mire jönnek a dolgozók ebédelni. Felhajtotta a spriccerét, abbbszoluttt, böffentett utána bocsánatkérő mosollyal Puszi úr felé, majd felkapva az öreg Csepelre, megcélozta a nagypiacot. Piacos nap volt szerdán, messzire hömpölygött az izzadság- és fokhagymaszagú tömeg a lacikonyhák körül, hízott állú, pecsenyés orcájú kofák kínálgatták óbégatva portékáikat, és vidáman csordogált a dinnyék mézes leve az asztalokon a mámortól bágyadtan keringő darazsak örömére.

Pero szerényen elfoglalta helyét a szélső sorban, majd lepakolta fűzfából font fedeles kosarát, és kis torokköszörülés után rázendített: „Kezicsokoládééé, galambból szafaládééé!" Igen kedvelte a saját hangját, egészen másként hangzott a mondanivalója, ha a mondat végén levitte a hangsúlyt. Kis, lemondó csalódás rezgett ebben a kijelentésben, csepp bólintás az élet szomorú dolgaira. Ám rögtön ezután diadalmasan, ujjongva adta a világ tudtára, igen, bármilyen siralomvölgy is ez az élet, lám, itt van Pero, és a világ legszebb galambjait kínálja eladásra. Nincs itt semmi baj, emberek. Ezért sűrűn váltogatta a hangsúlyt, hogy ne legyen unalmas a mondandója.

Pero minden muzikalitását a vályogvető sorról hozta magával, ahol hatodik gyerekként látta meg a napvilágot, s ahol minden purdé hamarabb tudott danolni, mint beszélni. Rossz nyelvek azt suttogták, az öreg Bátucky kegyelmes a kis Pero apja, de az anyja a sírba vitte az igazságot, hiába próbálta az öreg Sosáj kiverni belőle. Közben dúlt a háború, frontok jöttek, emberek mentek, aztán hogyan, hogyan nem, egy szép napon a fiatal Pero meggazdagodott és házat vett a város szélén. Na, nem nagy házat, csak amolyan kis kerti lakot a barackosban, de csak ház volt az. Voltak, akik azt mondták, kincset talált az erdőn gombászás közben, más úgy vélte, gazdag szeretője van, de lehet, hogy Szeredi bácsinak volt igaza, aki úgy gondolta, Pero megtalálta Kollmann úr családi ékszereit, mikor felásta vályogért a család elhagyott kertjét. Kollmann úr nem tiltakozhatott, mert az övéivel együtt odamaradt egy rosszhírű munkatáborban.

Elég az hozzá, hogy Pero egy szép napon angol bajuszt vágatott Kuklis Tivadarral a város legdivatosabb borbélyszalonjában, amivel Nénnyuka szerint kiköpött Jávor Pál lett, kockás inget és vasalt nadrágot húzott, majd fogta Polettet, a háború után „kicsinyke munkára" hurcolt patikus lányát, és beköltöztek a kis házba, az eperfákkal határos barackosba. Polett szőke kisfiút abajgatott, egy felszabadító katona búcsúajándékát, de az ura úgy szerette azt is, mint később a sajátjait.

Pero szépen megélt a galambokból és a földjéből, cifra galambház díszítette az udvarát, úgy burukkoltak és hajladoztak a háztetőn a keleti pergők meg a bokharai dobosok, hogy gyönyörűség volt nézni, s amikor Polett farát ringatva végigment a virágágyások között, az ura száját csücsörítve nézte a tornácról. Rendszerint ilyenkor kilenc hónapra újabb kisgyerek született. Boldogan éltek, mint a galambok.

Igen ám, de vannak emberek, kik a mások boldogságát irigykedve figyelik, s igyekeznek belerondítani abba. Nagy Demeter – akit mindenki csak falábú Demeternek ismert, mert a háborúban ellőtték a lábát, és a felesége is elhagyta hamarosan, mert rongy ember volt még két lábbal is – nap mint nap végignézte, mint turbékol Polett Peróval. Demeter szomszédja volt Polettéknek, és selyemhernyó-tenyésztésre szerződött a szövetkezettel, s mivel a legszebb eperfák hátul nőttek, a galambos Pero barackosának szélén, mindennap kibicegett egy zsákkal, hogy teliszedje eperfalevéllel a selyemhernyóknak. Levélszedés közben sok mindent lát az ember, ha nem vak, így nézte végig, mint oson a tengeriben Lesi sógor, és szedi tele zsákját a Pero földjén termett csövekkel, vagy milyen vehemenciával öleli egymást egy párocska a közeli tisztáson. De mást is látott a falábú Demeter, amint hazafelé ballagott Peróék kertje mellett, és belesett az udvarra. Polett könnyű kartonruhában hajladozott a virágok között és énekelt, amikor Pero mögé lépett, két karjával átfogta a derekát,

majd feljebb csúsztatta két barna markát, és gyengéden tenyerébe vette az asszony mellét. Úgy gurult Polett nevetése a kert felett, mint szivárványos üveggolyó, aztán elhalt, mert Pero magához rántotta, és belecsókolt nevető szájába. „Szemérmetlenek – lihegte fortyogó dühvel Demeter a deszkakerítésnek –, úgy üzekednek, mint a szaros galambok” – de a kép beleette magát a fejébe. Egy este megleste az asszonyt, amint formás lábát mossa a kútnál, majd nem bírva magával, nehézkesen mögé lépett, és szuszogva belecsókolt a nyakába. A pofon, amit kapott, örökre emlékezetes maradt, mert beszakadt tőle a dobhártyája, és innentől fogva nemcsak sánta, hanem fél fülére süket is lett. Pero egy seprűt kapott fel a zajra, kétszer fejbe csapta vele, és röviden megmagyarázta, hova fogja dugni a nyelét, ha még egyszer meglátja a földjén Demetert.

„Egyes elvtársak szabotálják a selyemhernyó-tenyésztést, ezzel jelentős kárt okozva lendületesen fejlődő nemzetgazdaságunknak – fejtette ki Borsos elvtárs nem titkolt rosszallással a következő pártgyűlésen, és a falábú Demeterre sandított. – Valaki szabotálja az eperfalevél-szedést, ezért éhen haltak a selymet adó hernyócskák, kedves elvtársak, így csődbe ment a szövetkezet hernyótenyésztő brigádja. A bűnösöket meg kell büntetni, és követeljük, hogy gyakoroljanak önkritikát!” – szólt, és szúrós szemmel meredt Demeterre, míg lelkesen feldördült, majd ütemesen csattogott a taps.

Két hét múlva jelentős változások történtek a település életében. „Hallotta? – újságolta lelkesen Puszi úr egyik este Nénnyukának az Aranysárkányban, – Borsos elvtárs lányát felcsinálta egy cirkuszos, de ez semmi, a falábú Demeter felköltözött a székesfővárosba portásnak, és Pero selyemhernyó-tenyészetet alapított a galambház melletti fészerben!” „Na, hála istennek – szólt nagyot sóhajtva Nénnyuka, és keresztet vetett. – Legalább jó kezekben lesz a selyemhernyó-tenyésztő brigád” – mondta, majd óvatosan a polcra helyezett egy fényesre törölt poharat.

Szilágyi Perjési Katalin

Lovas kopjafát állítottak Imre Zoltán emlékére

Marcona szellők terelgették a templom tornya körül megbúvó fellegeket azon a pocsolyakerülgetős februári vasárnap délelőttön, amikor Paptamási népe emlékező ünnepségre gyülekezett az istenháza környéki téren. Messze vidékekről is érkeztek tisztelők és sporttársak az épp egy esztendeje elhunyt Imre Zoltán fogathajtóra emlékezni.

A kopjafát Rákóczi Lajos és Imre Zoltán özvegye, Mária asszony leplezi le

A találkozó létrejötte Rákóczi Lajosnak, a Tulipán Lovas Sportklub vezetőjének köszönhető, akinek a támogatásával ebből az alkalomból egy lófej-ábrázolásos kopjafát állítottak a lovas ember sírhelyére.

Paptamási bajnoka

De ki is volt Imre Zoltán? Paptamásiban született, életét meghatározta a lovak iránti szeretete, s ez a falusi lovas gazda létből országos, sőt nemzetközi hírűvé tette. Elszánt makacssággal élt szenvedélyének, neki köszönhető a romániai fogathajtás nemzetközi színtérre lépése. Rákóczi Lajos lovas szaktekintély elmondásából tudjuk, hogy Imre Zoltán 1997-ben saját költségén utazott ki a Németországban megrendezett világbajnokságra. Javainak nagy részét pénzzé tette csak azért, hogy ez az álma valóra váljon. Ez egyúttal azt is jelentette, hogy a román fogathajtó sport első ízben volt jelen egy világméretű megmérettetésen. Kevés pénzéből nem futotta puccos szállodára, pezsgős vacsorákra, a lovak mellett, az istállóban aludt, az otthonról vitt szalonnát és egyéb elemózsiát majszolgatva, csak a versenyláz hajtotta. A lovak képessége, a szakmai felkészülése korántsem felelt meg a világversenyen való sikeres szereplés feltételeinek, ám ez mégsem szegte kedvét – emlékezett Rákóczi –, hanem még konokabbul odaszánta magát a fogathajtásnak.

Blidár János szegődött szponzorául, kemény edzéssorozat vette kezdetét, s ennek eredményeként a következő világbajnokságon, 1999-ben Kecskeméten az akadályhajtásban Imre Zoltán az ötödik helyen végzett. Szakmai képességeit a magyarországi Bárdos Györgynél fejlesztette, majd a betleni ménesben háromszáz ló közül válogatta ki a legjobbakat. Hazai eredményei is sorra beértek, országos bajnok lett. Szülőfaluja hírnevét öregbítette, hiszen általa Paptamási többször is országos fogathajtó verseny helyszínévé vált.

A késő debütáló, de annál nagyobb elhivatottságú sportemberen, úgy látszott, nem fog az idő, együtt versenyzett a fiatalokkal, telve volt

A temetőkert felé

Díszőrség huszárokkal

Bereczki tiszteletes, Rákóczi Lajos és Matyi Mihály polgármester

lendülettel, nagy terveket szövögetett. De 2013 februárjának elején minden odaveszett, Imre Zoltán ötvenkilenc évesen hirtelen elhunyt.

Ötvenkilenc szál szegfű üzenete

A szervezők gondos odafigyelését dicséri, hogy az istentiszteletre egy-egy szál fekete szalaggal átkötött szegfűvel érkeztek az emlékezők. Éppen ötvenkilenccel. Ahogyan 59 éves volt az a tölgyfa is, amelyből Szabó István képzőművész Rákóczi Lajos terve alapján megfaragta a Kárpát-medencében felállított első lovas kopjafát. A gondos odafigyelést bizonyította a sírt ékesítő lila és fehér virágkombináció is, ezek a színek voltak Imre Zoltán versenyszínei.

Tündöklés helyett a szolgálat öröme

Bereczki András helyi református lelkipásztor szolgálata után a sokaság a temetőkertbe indult, élen a Babó Kálmán, Bede István és Tóth János hajtotta fogatokkal. A sír körül a debreceni, a bihardiószegi és a szentjobbi huszárok álltak sorfalat, miközben rövid beszédek hangzottak el. „Szolgálni akartam, nem tündökölni” – Váci Mihály sorait idézve ekként méltatta Rákóczi Lajos Imre Zoltánt, aki szerinte beteljesítette Ady sorait, az Értől indulva eljutott az óceánig. Immár Isten ménesének kiváló lovásza. Matyi Miklós, a község polgármestere az egymás iránti szeretetre, megbecsülésre intett, hisz mint mondta, mindannyian értékesek vagyunk, ahogyan Imre Zoltán is az volt, Paptamási hírnevét vitte a nagyvilágba. A kopjafa leleplezése után Bereczki András református lelkipásztor áldást mondott, majd a jelenlévők elhelyezték virágaikat a síron.

Többszörös országos bajnokok. Bartha Róbert, Rákóczi Gergő és Pál Attila

Drága sport a fogathajtás

A református egyház gyülekezeti termében „személyesen” is megismerkedhettünk Imre Zoltánnal, a vele készített interjúfilm révén. Egyszerűsége, szakértelme a pörgő filmkockákon is átsejlett.

Rákóczi Gergő négyszeres kettesfogat-hajtó országos bajnokkal sikerült néhány szót váltanunk a sportág helyzetéről meg a főszereplőkről, a lovakról. Romániában 1989 előtt 1,2 millió lovat jegyeztek, azóta felére csökkent az állomány. A baj az, hogy legtöbbjük nem fajállat, alig ötszázra tehető a jegyzett patások száma. Ezzel szemben Magyarországon az alig hatvanezres állományból harmincezer a tiszta génállományú. A hazai fajlovak állami támogatásának megszűnése tovább gátolja az állomány minőségi javulását. A fogathajtás drága sport, ezért szponzorokra van szükség. A lovak betanítását négyéves koruktól kezdik, két évbe telik az alapkiképzés, és komolyabb versenyre nyolc és tizenhat éves kora között fogható a ló. Az a ló, amelyik versenyeken már bizonyított, több tízezer eurót is megér, a sikeres hátaslovak százezer eurós értéket képviselnek.

A különböző versenyszámokhoz és az edzésekhez három lóra és három kocsira van szüksége egy versenyzőnek. A kocsikat általában Magyarországról vásárolják, átlagosan 1,5-2 millió forintért darabonként. Romániában húsz A kategóriás versenyző van, ők most teljes gőzzel küzdenek az idén Ausztriában sorra kerülő Európa-bajnokságra való kijutásért. Rákóczi Gergő eddigi eredményei alapján biztosan ott lesz Piberben a kontinensviadalon.

Lassan szürkülni kezdett, a sporttársak, barátok elbúcsúztak egymástól. A temetői csend teret nyert ismét a hantok között, korhadt ágait csontvázmozdulatokba torzította az akác. Hangtalan paripák röpítette hintón ült a hajtó, fejfabóják között vette az akadályt.

Érmelléki Elek

Bartók-kompozíciók a váradi koncertesten

Január közepén a nagyváradi filharmónia hangversenytermében lépett fel CSÍKY BOLDIZSÁR zongoraművész, a kolozsvári zeneakadémia tanára, valamint FLAVIUS FILIP karmester.

A műsor első részében Bartók Béla közismert *Román népi táncai* hangzottak el. Az eredetileg zongorára írt, hat darabból álló művet a szerző később zenekari átiratban is megjelentette. A kompozíció Bartók bihari gyűjtésére támaszkodik. Ez után Csíky Boldizsár kivételes előadásban avatta élménnyé Bartók *III. zongoraversenyének* szólamát. A versenyművet a kiemelkedő magyar zeneszerző 1945-ben komponálta. A nagybeteg alkotó helyett a 3. tétel utolsó ütemét Serly Tibor hangszerelte. Bartók a művét feleségének, Pásztori Dittának ajánlotta. Bemutatójára 1946-ban került sor Philadelphiában, Sándor György zongoraművész előadásában, Ormándy Jenő vezényletével.

A versenymű messze mutató értelmű. Bartók késői műveivel elérkezett saját klasszicizmusához. Gondolatait már végtelenül egyszerűen, kristálytiszta nyelven fejezte ki, kora fölé emelkedve és egyben mégis annak legtisztább eszményeit képviselve. Nagyvonalúságot és mély értelmű humánumot juttat kifejezésre. Az 1. tétel (Allegretto) E alaphangnemű, és alapvetően verbunkos főtémával jelentkezik. A tételben a finomabb pentatónia érvényesül. Megszólal benne a gyengéd mosolygó téma. A hegedű rövid, kromatizáló átmenete után ismét a zongora szólal meg, a „grazioso" (kecses) melléktéma. A főtéma kibontásával indul meg a kidolgozási rész. A melléktéma virtuóz játéka „szökőkútzene", altató jellegű, finomabb pentatónia. A II. tétel (Adagio religioso) korál téma. Bartók legszemélyesebb vallomása, lelke mélységének feltárása. Végtelen nyugalmat áraszt, békét és megnyugvást. Egyszerű, tiszta harmóniát sugall a középrész. Szinte felcsendül Bartók fiatalkori hangja, majd megszólal a halk sóhaj. Ezt követi az „Attacca" által megszólaló fergeteges táncritmus. A III. tételben (Allegro vivace 3/8) a feltörő nekiiramodás után a zongora hangzattömbjei tárulnak fel. Itt alkalmazza Bartók a dübörgő üstdobszólót, amelyet a zongora kétszólamú fúgával kísér. Ugyancsak az üstdob vezet el a lírai hangvételű epizódtémához, majd erős dinamikával a presto fokozza a tétel iramát.

Csíky Boldizsár nemcsak a mű virtuozitásával birkózott meg, hanem kivételes játéktechnikával hozta felszínre a bartóki gondolatokat is. Magasrendű művészi átéléssel közvetítette a mű sajátos költőiségét, valamint táncos jellegű szenvedélyes hangváltásait. Finom és nem harsogó zongoratónusa révén vált élménnyé a művész hiteles előadásmódja. A közönség lelkes tapsát ráadással köszönte meg, Szkrjabin egyik etűdjét játszotta.

A koncert második részében Robert Schumann ritkábban hallott, *III., Esz-dúr, Rajnai szimfóniája* (1850, op. 91) hangzott el. Az öt tételből álló mű igen megnyerően csendült fel a Flavius Filip karmester által vezényelt váradi filharmonikusok előadásában. Filipnek nemcsak pontos, világos beintésével sikerült megteremtenie a kellő romantikus hangulatot, hanem a mű szellemiségét, sajátos szimfonikus hangvételét is felszínre tudta hozni az együttessel. A koncert jelentősége amiatt is kiemelkedő volt, hogy ezt a Bartók-versenyművet igen ritkán lehet hallani a váradi koncertpódiumon, másrészt ilyen meggyőző előadásban is ritkán szólal meg.

Tuduka Oszkár

Dubaj szalontai szemmel

Az Egyesült Arab Emírségek legnépesebb s – az elmondások alapján – talán legszebb városa Dubaj. A település az elmúlt néhány évtizedben gazdag olaj- és földgázkészletének köszönhetően elképesztő változáson ment át, és építészeti bravúrjaival is turisták ezreit vonzza. Ebbe a csodálatos világba pillanthatott be a nagyszalontai SZILÁGYI NORBERT, aki egy dubaji utazást nyert.

– Miként nyerted meg a nem mindennapi jutalmat?

– Tizenkilenc éves vagyok, a nagyszalontai Arany János Elméleti Líceum humán tagozatának végzős diákja. A hobbim az utazás, minden pénzemet erre költöm, és évente három-négy alkalommal sikerül is utaznom. Aktív tagja vagyok a vendégszeretetet jelképező Couchsurfing, azaz Kanapészörf internetes közösségnek. A Wizz Air magyar légitársaság közösségi oldalán hirdetett egy versenyt: egy olyan hozzászólást kellett írni a légitársaság fotójához, amivel bebizonyítom, hogy én vagyok a legnagyobb rajongója a Wizz Airnek és a legokosabb utazó Európában. Aztán a 30 legtöbbet lájkolt hozzászólás közül választottak ki kettőt, hogy a szerzőjét megjutalmazzák egy Budapest–Dubaj retúr repülőjeggyel, az emirátusi vízum elintézésével és kifizetésével, 300 euróval és belépőkkel különböző helyekre. Az egyik nyertes én voltam, a másik pedig egy soproni fiú. A versenyre egész Európából több ezren neveztek be.

– Hogy hangzik a győztes hozzászólásod?

– Angolul írtam meg, a magyar változat valahogy így szól: „A Wizz Air a legluxusosabb diszkont légitársaság, amivel valaha is repültem. Imádom az új A320-as sharkletes (felfelé görbülő szárnyvégű) modelleket is. Szinte minden Wizz Air-járatot követek a FlightRadar24-en, és a Wizz első Budapest–Dubai járatát is követtem. Mindig is fel akartam fedezni egy iszlám országot, a kultúrájuk hihetetlen, és az építészetük észbontó. Húsz euróért Abu-Dzabiba is el lehet jutni Dubajból, oda-vissza. És a reptérhez minden közel van az Emirátusokban.” Elmondtam, hogy a társaság járatai mennyire olcsók, példát is adtam azokból, amelyeket magam is kipróbáltam, megemlítettem, hogy idén nyáron Temesvárról Londonba repülök a kedvenc légitársaságommal, és azzal fejeztem be, hogy „nagyon izgulok a 828 méter magas Burdzs Kalifából elém táruló kilátás miatt”.

A Medinat Mallban, a Burdzs al Arabbal a háttérben

– Mennyi időt töltöttél Dubajban?

– Január 17-én indultunk Budapestről, és még aznap este, 6 órás út után megérkeztünk a dubaji Al Maktoum reptérre. A kalandra velem jött még a soproni nyertes, a repülőtársaság marketingmenedzsere és egy lengyel fotós Varsóból, aki megörökítette mindent. Három napot töltöttünk ott, 20-án este indultunk vissza.

– Milyen vidékeket fedeztél fel?

– Voltam Abu-Dzabiban, az Emirátusok fővárosában; nagyon szép hely, tele modern épületekkel. Részt vettünk egy sivatagi szafarin, ahol helyi ételeket is kaptunk, s természetesen felfedeztük Dubajt is. Nagyon szerettem volna látni a híres, homokból épített, pálmafa alakú mesterséges szigetet, s végül a tengerpartján volt is szerencsém napozni és úszni. Számomra a sivatagi szafari volt a legérdekesebb, de nagyon tetszett a városnézés is meg a világ legmagasabb épületében tett látogatás is.

– Összességében hogy érezted magad?

– Nagyon jó volt minden, az ételek finomak és egzotikusak, teledíszítve mindennel. Helyi italt nem kóstoltam, és a szórakozási lehetőségek is korlátozottak egy fiatal számára, mert a 21. évét be nem töltött személyt nem engednek be egy klubba sem, így ez kimaradt. De úgy érzem, mindenképpen visszatérek majd még erre a vidékre, és akkor bepótolom.

Balázs Anita

Az Aquaventure aquapark az Atlantis hotellel a háttérben

Pöszi kirándulna

Sziasztok, gyerekek!

Lassan közeledik a tavasz, már nőnek a kerti virágok. Remélem, egy kis tavaszi napsugár megmelegíti majd az én arcomat is, hisz sokat ültem már bent a lakásban, vágyom egy jó kirándulásra, erdei sétára.

Milyen kár, hogy a közelünkben nincs erdő, csak park! Állatokat is csak állatkertben látok. Azért nem csüggedek, inkább zoknibábot készítek, le is írtam nektek, hogyan!

Olvassátok szeretettel a verseket, meséket is! A következő hónapban úja találkozunk!

BARKÁCSOLJUNK

Zoknibáb

Lám, mire is használható a lyukas zokni! Készíthetünk belőle például zoknibábot. Nincs másra szükségünk, csak egy kevés kemény kartonlapra, jó minőségű ragasztóra, filctollakra, csipkére vagy díszszalagra, illetve pár egészséges szárú, de elhasznált lábfejű zoknira.

Először is vágjuk ki a báb arcának és tarkójának való kartonlapot, rajzoljunk neki arcot, színezzük ki tetszés szerint, és ragasszuk össze a fej elejét és hátulját úgy, hogy alulról bele tudjuk dugni az ujjunkat. Ha megszáradt, ragasszuk a „nyakára" a zokni szárát, természetesen előbb levágjuk a lábfejrészt. A zokniszár vágott széleit rejtsük el ráragasztott csipke vagy szalag alá. Vágjunk helyet a zokniszár oldalán a baba kezének (az ujjainknak), és már kezdődhet is a játék!

Hozzávalók

Ragasztunk

Kész a játékszer

BRUNO FERRERO

A két jégtömb

Volt egyszer két jégtömb. A hosszú télen keletkeztek egy sziklás, bozóttal körbevett üregben, a hegyoldalt beborító erdő közepén. Makacs közönyösséggel méregették egymást. Viszonyuk meglehetősen hűvös volt. Néhány „jó napot”, egy-két „jó estét”, semmi több. „Jégtörésről” szó sem volt. Mind a ketten azt gondolták a másikról: „Igazán eljöhetne hozzám!” De a jégtömbök egyedül nem tudnak elmozdulni a helyükről. Így nem történt semmi, és a jégtömbök még jobban önmagukba zárkóztak.

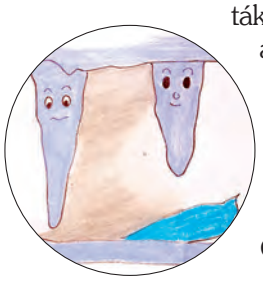

Az üregben lakott egy borz, s egy nap így fakadt ki:

– Milyen kár, hogy itt bent kell lennetek! Gyönyörűen süt a nap odakint!

A két jégtömb feljajdult. Kiskoruk óta tudták, hogy a nap a legnagyobb veszélyt jelenti számukra. Meglepő módon azonban most az egyik jégtömb azt kérdezte:

– Milyen a nap?

– Csodálatos! Maga az élet – válaszolta zavartan a borz.

– Csinálhatnál egy kis rést az odú tetején… Szeretném látni a napot! – mondta a másik jégtömb.

A borz nem várta meg, amíg megismétli. Fúrt egy kis lyukat a gyökerek közé, és a nap meleg, enyhe fénye aranysugárként hatolt be az üregbe.

Néhány hónappal később egyszer délben, ahogy a napfény felmelegítette a levegőt, az egyik jégtömb észrevette, hogy olvadni kezd, és kis patakká változik. Másképpen érezte magát, nem volt már többé ugyanaz a jégtömb, ami eddig. A másik jégtömb is ugyanezt érezte. Pár nap múlva a jégtömbökből két kis folyócska kezdett csordogálni. Ki is folytak az üregből, és nem messze onnan csillogó kis tavat alkottak, amelyben az ég kékje tükröződött.

A két jégtömb még érezte saját hidegségét, de ezzel együtt a törékenységét és a magányt. A közös aggodalmat és bizonytalanságot is. Felfedezték, hogy keletkezésük egyforma, és valójában szükségük van egymásra.

Jött két tengelice és egy pacsirta, hogy szomjukat oltsák. A rovarok ott zümmögtek a tó körül, egy puha, hosszú farkú mókus pedig megfürdött benne. És ebben a boldogságban ott tükröződött a két jégtömb, akik most szívet találtak maguknak.

Találós kérdések

Vízből van, de nem folyik,
Mi mellett van, nem romlik,
Fakutyáznak rajta télen,
S eltűnik a napsütésben.

(jég)

❄❄❄❄❄❄❄❄❄❄❄❄❄❄❄❄❄❄❄❄

Jégen szalad, nem esik el,
csak ne legyél figyelmetlen!
Kis cipőre felszerelik,
nem hiszem, hogy nem tudnád, mit?

(korcsolya)

❄❄❄❄❄❄❄❄❄❄❄❄❄❄❄❄❄❄❄❄

Két talpon fut, sose kábult,
két botjával csak úgy száguld.
Mi az?

(sí)

GAZDAG ERZSI

Télűző

Kikelet, kikelet,
kergesd el már a telet!
Verd meg déli szelekkel,
mielőbb elszeleljen.
Napparázson sütögesd,
dérrel, hóval süvegest!
Sugár-seprűvel nyomát,
söpörd el a tél havát!
Döngő méhet szemébe,
darazsat szórj elébe!
Rügyes ággal bokáját,
csapkodd meg az irháját!
Madárhangon kiálts rá!
Attól szalad világgá!

Bihariak az országos szakszövetségek élén

Manapság ritka már az olyan országos sportszövetség, amelynek vezetőségében Bihar megyei sportemberek kapnának helyet, ezért is örömteli, hogy arról számolhatunk be, a harcművészetek terén nagyváradi személyek kerültek döntéshozó testületbe.

Ruszkai Hajnalka, Sas Sándor és Tulkos Rómeó az RTSZ leköszönő főtitkárával, Mircea Munteannal (sötét kimonóban)

A Román ITF Tékvandó Szövetség (RTSZ) tisztújító közgyűlésére Nagyváradon került sor február 22-én, az idei országos bajnoksággal párhuzamosan, amelynek rendezője a helybeli King Do Lions Sportklub volt. A bajnokságon részt vevők dicsérő szavakkal illették a szervezőket, köztük a házigazda SK elnökét, **Tulkos Rómeót**, aki a szakszövetségi választásokon az alelnöki tisztség megszerzéséért szállt harcba.

A váradi sportvezető sikerrel járt, ám a szövetség korábbi vezérkara már nem kapott bizalmat a küldöttektől. Az eddigi elnök Marius Olteant **Cosmin Oprescu** váltja a szövetség élén, a főtitkár személye is változott, Mircea Muntean helyett **Ambrozie Fodor** tölti majd be a tisztséget a következő négy évben. A kilenctagú vezetőségbe még egy váradi sportvezető, **Ruszkai Hajnalka** (volt Tunyogi), a West Team SK elnöke is bekerült, mi több, a szövetség fegyelmi bizottságának váradi elnöke lett a Taekyon SK vezetőjének, **Sas Sándornak** a személyében. Utóbbi testületben kapott helyet a King Do SK alelnöke, **Bogdan Gug**.

Anca Wallmen (jobbról) sportolóból klub-, majd szövetségelnök lett

Pavel Mercea és Szász László (balról), a BMKE volt főtitkára, aki több évtizeden át fő mozgatórugója volt a megyei kézilabdaéletnek

Új emberek, fiatalos lendülettel

„Számunkra kedvező, hogy két váradi tagja van a szövetség új vezetőségének. Az alelnöki tisztség nagy felelősséggel jár, de mindent meg fogok tenni, hogy hozzájáruljak a szövetség és a tékvandó fejlődéséhez, ha az új vezetés is erre törekszik" – nyilatkozta megválasztása után az RTSZ új alelnöke, Tulkos Rómeó. Jóval optimistább volt Ruszkai Hajnalka, aki szemléletváltásban is bízik. „Személy szerint örülök a változásnak, mert olyan fiatal, dinamikus csapat került a szövetség élére, amelynek célja, hogy fejlessze nemcsak a szervezetet, hanem a sport-

Sorean László (bal szélen) tehetséges tengósokkal

ágat is. Az új vezetők olyan volt válogatott sportolók, akik ismerik a román tékvandó helyzetét, s tenni szeretnének a felkészülési körülmények javításáért, valamint az eredményesség növeléséért" – jelentette ki a West Team SK vezetője.

Nekik nem sikerült

A Bihar Megyei Kézilabda-egyesület (BMKE) elnöke, **Pavel Mercea** szintén pályázott az országos szakszövetség alelnöki posztjára, de nem járt sikerrel. A Román Kézilabda-szövetség tisztújító közgyűlésén elnököt is választottak: a tizenöt éve hivatalban lévő Cristian Gațu helyett **Alexandru Dedunak** szavaztak bizalmat a küldöttek.

Kilenc évvel ezelőtt a tenkei származású **Varga Árpád** szállt harcba a Román Asztalitenisz-szövetség (a szervezet első székhelye Váradon volt bejegyezve) alelnöki tisztségéért Otilia Bădescut támogatva, ám a kezdeményezés nem járt sikerrel. A kudarc egyik oka az volt, hogy a szövetség akkori elnökét, Cristinel Romanescut főként a moldvai és havasalföldi klubok támogatták, és ezek nem nézték jó szemmel, hogy az erdélyi csapatok kerüljenek döntéshozó pozícióba.

Alexa Krenek

Alexandru Boc már nincs hivatalban

Şerban Sere (a kép jobb oldalán), az RKSZ végrehajtó bizottságának tagja

Elnökök és alelnökök

Áttekintve az országos szövetségek jegyzékét, érdekes dolgokat fedeztünk fel. A Román Kyokushin Karate Szövetség elnöke a nagyváradi **Anca Wallmen**, ráadásul a székhelye is a Pece-parti Párizsban van bejegyezve.

A váradi **Gheorghe Grădinaru** nyolc éven át volt tagja a Román Lábteniszszövetség vezetőségének, 2004–2008 között alelnökként, majd a következő négy évben elnökként. A Nagyszalontai Tengo SK vezetője, **Sorean László** közel két éven át, 2012 elejétől 2013 végéig szintén alelnöke volt a testületnek.

Szavuk van a döntéshozatalban

A Román Atlétikai Szövetség vezetőségében nyolc éve ott van a váradi edző, **Virgil Preda**, akinek a küldöttek újabb négy évre bizalmat szavaztak a tavalyi tisztújításkor, így tagja maradt az új vezetőségnek is.

A Román Kosárlabda-szövetség (RKSZ) vezetőtanácsában szintén van váradi: **Şerban Sere**. A Nagyváradi Városi Sportklub (VSK) menedzsere a második mandátumát kezdte meg idén. A vízilabdázók érdekeit **Dorin Roşca**, a VSK mérkőzésszervezője képviseli a Román Pólószövetség döntéshozó testületében.

A Román Labdarúgó-szövetség (RLSZ) vezetőségének szintén van bihari tagja. A harmadosztályban szereplő Fugyivásárhelyi SK elnöke, **Alexa Krenek** tavaly nyáron került a döntéshozó testületbe, amelynek pár éve a Nagyszalontai Liberty akkori vezetője, Gheorghe Alexandrescu is tagja volt. A focikedvelők az RLSZ főtitkárát, a Váradcsehiből elszármazott **Kassai Bélát** is biharinak tartják, míg a Román Hivatásos Labdarúgó Liga volt alelnökének, **Alexandru Bocnak** szintén vannak bihari gyökerei, hiszen Vaskohn született. Az RLSZ elnöki székéért a bihari származású **Marcel Puşcaş** is harcba szállt a március 5-i tisztújításon, de az egy nappal korábban jogerősen letöltendő börtönbüntetésre ítélt favorit, Gică Popescu hiányában Răzvan Burleanu, a kispályás fociszövetség európai elnöke lett a nyertes.

Hajdu Attila

Otthonosabbá akarják tenni Érszőlőst

Faültetéssel, falunapok és sportrendezvények szervezésével igyekszik szebbé tenni a község lakosságának mindennapjait az Érszőlősért Egyesület.

A szüreti bál szépségversenyének dobogósai az egyesület elnökével

A nonprofit civil szervezetet 2008-ban hozták létre azzal a határozott céllal, hogy kulturális, oktatási és sportesemények szervezzen, illetve támogasson. Ettől kezdve valamennyi községi napot az egyesület támogatásával sikerült megrendezniük, de szintén a szervezet támogatta az Ér Kupa kézilabdaverseny megrendezését (2008-ban volt házigazdája a község a változó helyszínű vetélkedőnek). Karácsony táján, amikor tehetik, vándor vidámparkot hívnak meg a községbe a fiatalság szórakoztatására. Amikor lehetőségük van rá, támogatják az iskola égisze alatt működő községi tánccsoportot is. Tavalyelőtt márciusi nőnapi bált, tavaly pedig szüreti bált rendeztek. Mindegyik igen sikeres volt, ezért elhatározták, hogy lehetőségeik szerint újra megrendezik őket. Az óvoda melletti játszótér is az egyesület finanszírozásával készült el. A község utcáin, főként a központi részen, díszfákat és díszcserjéket ültettek. Igyekeznek szebbé, otthonosabbá tenni lakókörnyezetüket.

Szüreti bál

Kézműves foglalkozás a községi napon

Kézilabda rangadó az egyesület szervezésében a községi napon

Öt alapító tagja van az egyesületnek – Beke László, Erdélyi Emese, Kiss Zsuzsa, Pápai Virág, Sági Sándor –, közülük az elnöki tisztséget Beke László tölti be. Ők alkotják az igazgatótanácsot is. Rendezvények előkészítésekor igen sok szimpatizáns tag – főként tanítók, tanárok – segíti őket a munkában. Bevételeik pályázatokból származnak, ezt a forrást a tagsági díjból és az adó 2 százalékából befolyt összeg egészíti ki. Pályázataikat többnyire a Bihar Megyei Tanácshoz nyújtják be, a dokumentációt egy külsős szimpatizáns szokta összeállítani.

Az egyesület elnöke – aki egyben a második mandátumát töltő polgármestere a községnek – elmondta, hogy a civil szervezet nagyon sokat segít az önkormányzatnak azzal, hogy saját költségvetéséből szervez rendezvényeket, így nem terheli ezekkel a kiadásokkal a községi kasszát. A civil szervezet nagyban hozzájárul a település kulturális és sportéletének felvirágoztatásához. Távlati terveikben az eddigi tevékenység folytatása szerepel, de emellett a jövő tanévtől szeretnék ellátni az iskola napközis csoportjának étkeztetését is.

Szőke Ferenc

Télűzés Érköbölkúton

Az erőtlen éjszakai fagy hamar megadta magát a kora délelőtti napsütésnek, s a hideg távol tartásában segítettek az érköbölkúti iskolások is. A Rákóczi Lajos tanár szervezte farsangi mulatságon kiszebábot égettek – a hagyomány szerint ez kiváló télűző praktika, és megszabadít a rossz szellemektől.

A tűz elűzi a telet és mindent, ami rossz

Kitűnően konstruált rendezvényre sikeredett a február végi mulatság, a gyerekek felszabadultan szórakoztak, de a pedagógusoknak és szülőknek is örömükre szolgált. Maszkuraversengéssel kezdődött a délelőtt, több mint félszáz vállalkozó kedvű fiatal nevezett be. Ötletgazdag jelmezek vonultak fel, a hagyományosnak mondható rendőr, bohóc, tanár, királylány mellett láthattunk robotot, zöldborsót, szőlőt, távirányítót megjelenítő figurákat is. A versenyzők zöme rövid rigmussal, egyesek pedig a zsűrit is bevonva, interaktív játékkal váltották ki a nézők önfeledt tapsát. Minderre szükség is volt, hiszen a kreativitást is figyelembe vették a pontozásnál. Csontos János volt magyarországi országgyűlési képviselő zsűrielnökként, huszár egyenruhában értékelte a látottakat.

Maximális pontszámot elérve a Frédit és Bénit megjelenítő Botos Stefánia és Botos Bettina testvérpáros lett az első, mögöttük mindössze fél ponttal lemaradva a Bakos Arabella Borbála és Varga Viktória bohócpáros szerezte meg a második helyet, a képzeletbeli dobogó harmadik fokára pedig a gólyamezben pózoló Tóth Máté állhatott. Őt a szexi tanárnőt imitáló Bartus Balázs Hunor, illetve a Kábelkút duó tagjai, Cosma Giulia és Bakos Evelyn követték a rangsorolásban.

Versenyen kívül a vállalkozó kedvű tanárok is porondra léptek. Bár ebben a kategóriában nem rangsoroltak, a zsűri egyöntetű véleménye szerint a juhászt megjelenítő Rákóczi Lajos és a lepkeként szárnyaló Szabó Anita Kinga alakított kiemelkedőt a félelmetes nindzsát idéző Kovács Laura és a bohóckodó Péter Emese mellett.

Folytatásként osztályprodukciókat láthattak a jelenlévők. A zsűri a legmagasabb pontszámmal a Bakos Evelin, Cosma Giulia, Egeresi Imre, Bartus Balázs és Varga Gabriella nyolcadikos diákok által színre vitt paródiát jutalmazta, amelyben Bódi Guszti és a Fekete Szemek együttest állították pellengére.

Az alma-, fánk- és tojásevő verseny mellett a nap fénypontja a kiszebáb elégetése volt. A gyerekek tapsvihara kísérte a bábuk lángra lobbanását, velük együtt az iskolához köthető minden rossz dolgot – például a rossz jegyeket – egy lapra írva tűzre vetettek. A jókedvű, vidám és ötletgazdag napot délutánba nyúló táncmulatság zárta.

Érmelléki Elek

Az első helyezett „kőkorszaki szakik”

Frédi és Béni „civilben” a zsűrielnök Csontos Jánossal

Juhász a szamáron. A főszervező Rákóczi Lajost méltán megtapsolták

Ez is helyes, az is jó

A mögöttünk maradt esztendő augusztusában arra kértem e rovat olvasóit, hogy rendkívül figyeljenek a magán- és a mássalhangzók röviden vagy hosszabban tartó kiejtésére, illetve ezek helyesírására. Nem mindegy, ha valaki látogatásomnak megörül, vagy megőrül, amikor a küszöbét átlépem.

Egyes szavak jelentését megváltoztatja a magánhangzók fölé tett pont vagy vessző, hasonlóan a mássalhangzók megkettőzése. Példaként idéztem volt a var és varr, az ülő és üllő, az áru és árú kiejtését, illetve papírra vetését. Ez alkalommal éppen egy ellentétes nyelvi jelenséggel kívánok előrukkolni.

Gyakorta beszédünkbe iktatunk egy-egy mássalhangzóval bővített szót anélkül, hogy ezzel jelentése megváltozna. Ámde következzenek a példák! Bajuszos – bajszos egyaránt használható és ugyanazt fejezi ki: felső ajka fölött a borbélya meghagyta a bajuszt. A második alak enyhén tréfás hangulatú.

Cselekedik – cselekszik egyenrangú változatok. Íme a jelen idő többes száma: mi cselekedünk – cselekszünk, ti cselekedtek – cselekszetek – cselekesztek, ők cselekednek – cselekszenek. Manapság az egyes szám 1-2. személyében elhagyják a d-s változatot: én cselekszem, te cselekszel. Viszont a múlt időben a d-s igető használatos: cselekedtem, cselekedtél stb. Képzett származékai: cselekvő, cselekvés.

Cseng – csöng egyaránt használható. Mifelénk a cseng a gyakoribb, Csongrád megyében a csöng. A származékokban az első alakkal találkozunk: csengő, csengés, cseng-bong. Jómagam szívesen használom a második alakot, mert bánt a magyar nyelvben uralkodó e hangok fölénye. Íme: Elemér ebédre csengetett. Ámde olykor elfogadom: Még most is fülembe cseng Éva kellemes hangja. A nyelvészek ugyanígy elfogadják a csoda – csuda, csónak – csolnak, dicsekedik – dicsekszik változatokat.

Szánjunk kissé több teret a gyerek – gyermek szópárra! Mindkettő helyes, de míg a köznapi beszédben a gyerek változat járja, a gyermek inkább a választékos és a hivatalos nyelv szava. Azonban meg kell gondolnunk, hogy bizonyos jelzős kifejezésekben, összetett szavakban melyiket használjuk. „Respublica, szabadság gyermeke”, írta volt Petőfi. Magunk is ezt a változatot használjuk: Az én fiam a XXI. század gyermeke. Marad az m hang és betű a gyermekgyógyász, gyermekirodalom, gyermeklélektan stb. összetett szavakban, viszont a gyerekember, gyerekeskedik rövidebben ejtendő.

E baráti tanácsadást egy lényeges különbségre való figyelmeztetéssel zárom. Gyermekes anya az, akinek szülötte van, de gyerekes magatartást az éretlen, komolytalan felnőtteknél is tapasztalhatunk. Gyermekjáték a kicsiknek való szórakozási eszköz, viszont gyerekjáték az, amit könnyen elvégzek, megoldok.

Dánielisz Endre

A Nagyváradi Állami Filharmónia márciusi műsora

A koncerteket a filharmónia Bartók–Enescu Termében tartják, a bérletek érvényesek, jegyek a filharmónia székhelyén válthatók.

Március 13., 19 óra: *Szimfonikus hangverseny.* Műsoron: L. v. Beethoven: *D-dúr hegedűverseny,* op. 61.; J. Brahms: *D-dúr hegedűverseny,* op. 77. Vezényel Jankó Zsolt, közreműködik: Cristina Anghelescu (hegedű) és Ioana Cristina Goicea (hegedű).

Március 20., 19 óra: *Tavaszi fesztivál (I.)* – japán vendégművészekkel. Műsoron: G. F. Händel-, C. Saint-Saens-, J. Strauss-operaáriák; Kavakami Hadzsime: *Japán dalok;* Fr. Chopin: *1., e-moll zongoraverseny,* op. 11; Fr. Schubert: *V., B-dúr szimfónia.* Vezényel Ciprian Marinescu, közreműködik: Jaszumoto Kanae (mezzoszoprán) és Takana Ako (zongora).

Március 27., 19 óra: *Tavaszi fesztivál (II.)* – japán vendégművészekkel. Műsoron: W. A. Mozart: *5., D-dúr zongoraverseny.* K. 175; F. Mendelssohn-Bartholdy: *5., e-moll hegedűverseny,* op. 11; L. v. Beethoven: *VII., A-dúr szimfónia.* Vezényel Leon Spierer (Németország), közreműködik: Tagava Kioko (zongora) és Ivabucsi Haruko (hegedű).

Szalagtűzések Szalontán

Az elmúlt hetekben két különleges esemény is zajlott a hajdúvárosban, ugyanis az Arany János Elméleti Líceum két végzős osztályának diákjai ünnepélyes körülmények között kapták meg osztályfőnöküktől a felnőtté válást jelképező szalagot.

Színpadon a XII. B-sek

A rendezvényeknek a Zilahy Lajos Művelődési Ház adott otthont. A teremben sorakozó széksorok és a karzat is megtelt a diákok hozzátartozóival, az öltözőkben pedig lázasan készülődtek a maturandusok az előadásra. A XII. A és a XII. B osztály diákjai változatos műsort állítottak össze a szalagavató estéjére, a humoros, szórakoztató produkciók mellett természetesen olyan momentumok is helyet kaptak, amelyek nem egyszer könnyeket csaltak a gyermekeikre büszke szülők szemébe. Voltak tanárparódiák és kisfilmek, amelyek felidézték az osztályok legszebb közös pillanatait, a kirándulások, közös karácsonyok és bulik emlékét.

Táncra készek a B-sek

A XII. A-sok műsora...

...és keringője

A szalagavatókat megtisztelte jelenlétével a város polgármestere, Török László is. Ünnepi beszédében sok sikert kívánt a szárnyat bontó diákseregnek az előttük álló életben, és felhívta a figyelmüket arra, hogy bármerre vezesse is őket a sorsuk, soha ne feledjék el, hogy szülővárosuk, Nagyszalonta mindig hazavárja őket.

A rendezvényen elérkezett az ünnepélyes szalagtűzés pillanata is, ami a diákévek végének közeledtét is jelzi. Az ünneplőbe öltözött végzősök meghatottan vonultak a színpadra, osztályfőnökeiktől megkapták az érettséget jelző szalagot, majd virággal mondtak köszönetet szüleiknek és tanáraiknak az elmúlt évek áldozatos munkájáért, a törődésért és a szeretetért, mindazért az odaadásért, amit tőlük kaptak.

A köszöntések után kivetítőn régebbi és újabb fotók idézték fel, miként cseperedtek a gyerekek érettségi előtt álló fiatallá, s ezalatt a maturandusok az öltözőben magukra öltötték az est fénypontjához, a keringőhöz illő viseletet. A fiatalok szemet gyönyörködtető tánca méltóképpen zárta a szalagavató estéjét. Ez a nap évek múlva minden bizonnyal egyik legszebb emlékük lesz.

Balázs Anita

Gyógynövény-ábécé

82. Kisvirágú füzike *(Epilobium parviflorum)*

A kisvirágú füzike a ligetszépefélék (Onagraceae) családjába tartozó növényfaj. Román neve pufuliță cu flori mici. Európában, Észak-Afrikában és Délnyugat-Ázsiában elterjedt. Vizek mentén, ligeterdőkben, nedves helyeken fordul elő, néhol nagy tömegben.

A füzike a prosztata jóindulatú megnagyobbodása esetén javasolt. Csökkenti az éjszakai vizelések számát, lehetővé téve ezzel a beteg pihenését. A vizeletürítés mennyiségét is növeli. Emellett azonban mindenképpen szükséges az orvosi vizsgálat annak megerősítésére, hogy jóindulatú betegségről van szó.

A növénynek mindeddig semmilyen káros mellékhatását nem jelezték, orvosi javallat nélkül azonban nem alkalmazható.

Kisvirágú füzike

83. Komló *(Humulus)*

A kenderfélék *(Cannabaceae)* családjának egyik nemzetsége. A nemzetségbe tartozó három faj közül a legismertebb és legelterjedtebb a közönséges komló *(H. lupulus)*, egy kétlaki, évelő kúszónövény; ennek termése a sörgyártás egyik legfontosabb alapanyaga. Román neve hamei.

Komló

A közönséges komló hazája valószínűleg Kelet-Európa volt, azonban a VIII. század óta egész Közép-Európában elterjedt. Nedves helyeken, ártéri és ligeterdőkben olykor áthatolhatatlan bozótot képez. Júliusban virágzik. Gyógynövényként nyugtató- és altatószerként, valamint gyomorpanaszok ellen használják.

Az elvirított termős növények virágzata a megnövekedő murvalevelekkel és takarópikkelyekkel tobozszerűvé válik. Gyógyszerként és sörfőzéshez csak ezeket az úgynevezett komlótobozokat használják; a drog gyógyszerészeti neve *Strobuli Lupuli (Lupuli strobulus)*. A tobozkában mirigyszőrök találhatók, amelyekben a keserű ízű, étvágygerjesztő és tartósító hatású lupulon és humulon válik ki. Emellett a drog kb. 1–3 százaléknyi illóolajat és fitoösztrogéneket is tartalmaz. A tobozkából nyert komlóliszt a sörgyártásban fontos, ezért a komlót nagyüzemi táblákon termesztik is.

A népi gyógyászatban teáját nyugtató, altató hatásáért használják. Az álmatlanság elleni italokban a komlót hatékonyabb nyugtató füvekkel, például macskagyökérrel kombinálják. Kimutatták, hogy csökkenti a koleszterinszintet.

A következő hónapban a koreai ginzenget és a körömvirágot mutatjuk be.

Süssünk muffint!

Szinte mindenből lehet muffint sütni, nem kell hozzá más, csak egy szilikon sütőforma vagy néhány nagyon olcsón beszerezhető papírkapszli. A sütemény kinézetre esztétikus, könnyen megfogható, és sosem tudni, mit rejt a belseje. Zöldségekből készítve köretként is megállja a helyét.

Almás-fahéjas muffin

Hozzávalók: 20 dkg liszt, 20 dkg cukor, 15 dkg vaj, 2 tojás, 1 tasak vaníliás cukor, 3/4 tasak sütőpor, 2 alma lereszelve, 1 dl tej, fahéj, vaníliaaroma.

Elkészítés: A vajat, a tojásokat, a cukrot és a vaníliás cukrot összekeverjük. Hozzáadjuk a sütőporral elkevert lisztet meg a többi hozzávalót. Muffinformába tesszük, és előmelegített sütőben kb. 25 percig sütjük 180 fokon. Az adag 20 muffinhoz elegendő.

Fekete bársony

Hozzávalók: 10 dkg vaj, 18 dkg barna cukor, 1 tojás, 10 dkg liszt, 1 teáskanál sütőpor, 5 dkg őrölt mandula, 5 evőkanál kakaópor, 1,5 dl barna sör; a tetejére: 1-2 dl tejszín, 1 cl pezsgő vagy barna sör, porcukor, kakaópor.

Elkészítés: Az összes hozzávalót összekeverjük, és kapszlikkal bélelt muffinformába porciózzuk, majd 180 fokra előmelegített sütőben 20-25 perc alatt készre sütjük (végezzünk tűpróbát). A krémhez felverjük a tejszínt a porcukorral és a pezsgővel vagy barna sörrel, díszítjük vele a kihűlt muffinok tetejét, és megszórjuk egy kis kakaóval.

Bounty

Hozzávalók 12 darabhoz: 3 Bounty csoki, 10 dkg csokoládé, 25 dkg liszt, 2,5 evőkanál kakaópor, 2,5 teáskanál sütőpor, fél teáskanál szódabikarbóna, 1 db tojás, 14 dkg cukor, 0,8 dl olaj, 2 doboz tejföl.

Elkészítés: A sütőt előmelegítjük, a muffinsütőt kivajazzuk. A Bounty csokikat félbevágjuk, a táblás csokoládét felaprítjuk. Összekeverjük a lisztet a csokoládédarabokkal, a kakaóporral, a sütőporral és a szódabikarbónával. A tojást felverjük, hozzáadjuk a cukrot, az olajat és a tejfölt. Könnyedén összedolgozzuk a két keveréket. A tészta felét formákba töltjük, rájuk helyezünk 1-1 fél Bounty csokit, aztán a maradék tésztával befedjük. 20-25 percig sütjük, még 5 percig állni hagyjuk, utána vesszük ki a formákból.

Burgonyás muffin

Hozzávalók: 20 dkg sós vízben főtt burgonya, 20 dkg liszt, 5 dkg sütőmargarin, 1 csomag sütőpor, 3/4 dl tej, 1-2 csipet só, olaj (a formákat kikenni).

Elkészítés: A lisztet összekeverjük a sütőporral és a sóval, hozzáadjuk a margarint, az összetört burgonyát és a tejet. Összegyúrjuk, majd letépkedünk a tésztából, és belenyomkodjuk a kiolajozott muffinformákba. 180 fokra előmelegített sütőben sütjük 20 percig.

Kortól függ

I. Erzsébet (1533–1603) Anglia és Írország királynője volt. Egyik gondolatát idézzük a rejtvényben a **vízszintes 1.** és a **függőleges 59.** alatt.

VÍZSZINTES: 13. Kedves mesefigura. **14.** Süteményféle. **15.** Gabonából kötött nyaláb. **16.** Község a Sió partján. **18.** …dánom – mulatság. **20.** Harmadik hatvány. **21.** Költői napszak. **22.** Londoni galéria – névelővel. **24.** Amerikai mesterséges naplaboratórium – rövidítve. **26.** Az út és az idő jele a fizikában. **27.** Eladásra szánt termék. **28.** Időszámítás (röv.). **29.** Kicsinyítő képző. **30.** Nagyon régi. **32.** Egyhangú. **34.** Azonos betűk. **36.** Bellini tragikus operája. **38.** Érzelmes életkép. **39.** … kapitány – rajzfilmfigura. **41.** Arcfesték. **43.** Haltál középen! **44.** A szerelem istene a görög mitológiában. **46.** Negatív töltésű ion. **48.** Amerigo … (1909–1984) – Olaszországban élt magyar szobrász. **49.** Üzem önálló része. **51.** Gátba ütköző. **54.** E, e, e. **55.** Villamos töltésű anyagi részecske. **57.** Szülő. **58.** Kutatni kezd! **60.** Művészi alkotás. **61.** Nem kerül sokba. **63.** …csó – a mikroszkóp régi neve. **64.** Tizedrész! **66.** Dornford … (1885–1960) – brit novellaíró. **68.** Helyiség a lakásban. **70.** Pénzérme egyik oldala. **72.** Ásatáskor előkerült tárgy. **74.** Latin szerelem.

FÜGGŐLEGES: 1. Bernard Shaw drámája. **2.** Iskolai kellék. **3.** Bizonytalanul áll. **4.** … mail – légiposta. **5.** Ante meridiem (délelőtt) – röviden. **6.** Ady szerelme. **7.** Szemcsés anyagok tisztítóeszköze. **8.** Művészeti ág. **9.** Az einsteinium és az oxigén vegyjele. **10.** Egyszerű gép. **11.** Ismert magyar sakkozó (Péter). **12.** Ilyen pálcika is van. **17.** Elvis Presley másik személyneve. **19.** Tisztítani. **23.** Sütemény jelzője. **25.** Szénsavas nátrium. **27.** Kalákában van! **28.** A Jupiter egyik holdja. **29.** Itt töltötte mézesheteit Petőfi és Júlia. **30.** Pogácsa is van ilyen. **31.** Valamiből az utolsó példány. **32.** Hóbort. **33.** Nem engedélyező. **35.** „Kéznél levő” mértékegység. **37.** Perc – röv. **40.** Vízben halad. **42.** Kossuth-díjas magyar festő (Ignác, 1926–2009). **45.** Lengyel pénznem. **47.** … oldal – Karácsony Benő regénye. **50.** Kiejtett mássalhangzó. **52.** Román helyeslés. **53.** Nyílméreg a dél-amerikai indiánoknál (ék. h.). **56.** Karjaiba szorítá. **58.** Az Omega énekese (János). **60.** Műsorszórás. **61.** Törött totem! **62.** Ravasz ötlet. **63.** Ruházati kellék. **65.** Fizikai képesség. **67.** Fehér – románul. **69.** Gabonaféle. **71.** Szintén ne. **73.** Kettős betű.

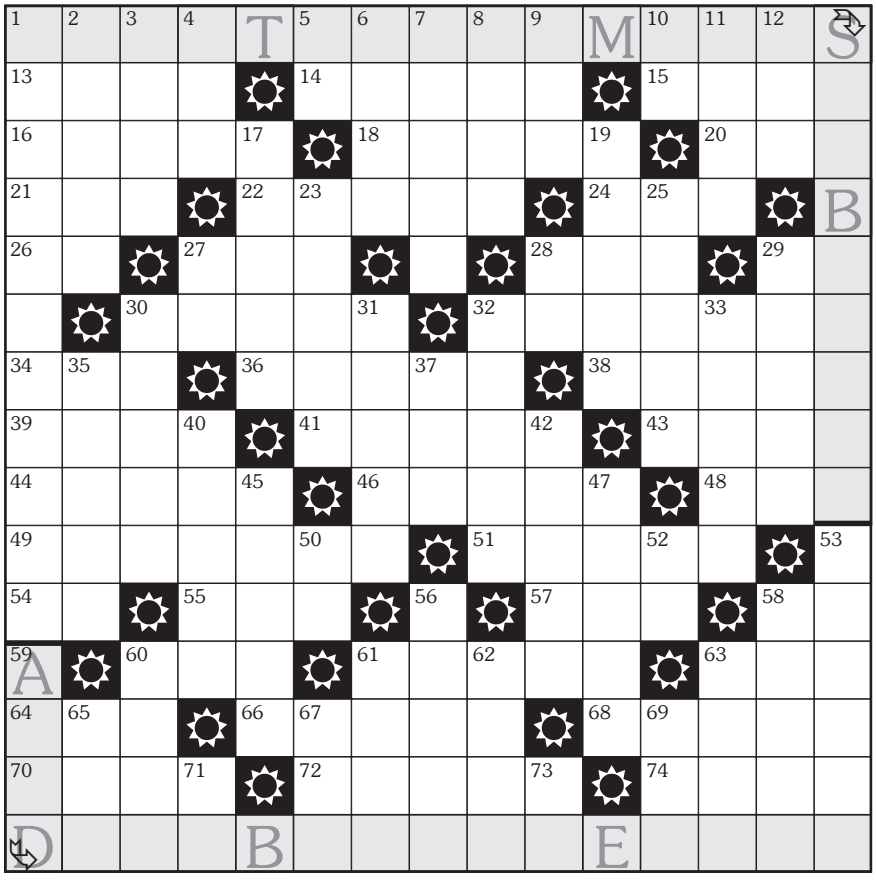

Barabás Zsuzsa

Februári számunkban közölt rejtvényünk (A szeretetről) helyes megfejtése: „… a napfény: csöndesen és állandóan, egyedül a maga csodatevő hevétől.” Könyvet nyert: **Félegyházy Ágnes** (Nagyszalonta), **Magyar Ferenc** (Nagyvárad).

A helyes megfejtést szerkesztőségünkbe eljuttatók között könyvjutalmat sorsolunk ki. Beküldési határidő: **március 28.** Postacím: Biharország, 410068 – Oradea, Piața 1 Decembrie nr. 12.; e-mail: biharmegye@gmail.com.

Meghívó a 8. Sárrét Íze Fesztiválra

Nagyrábé Berettyóújfalutól és Püspökladánytól, a két kistérségi központtól 20-20 kilométerre fekszik a Nagysárréten. Regionális rendezvényei révén országos hírnévre tett szert. A *Sárrét Íze Fesztivált* immár nyolcadjára rendezik meg április 26-án, de a *Szent György-napi vigasságok* elnevezésű, főzőversennyel egybekötött, hagyományőrző rendezvény már a tizedik lesz.

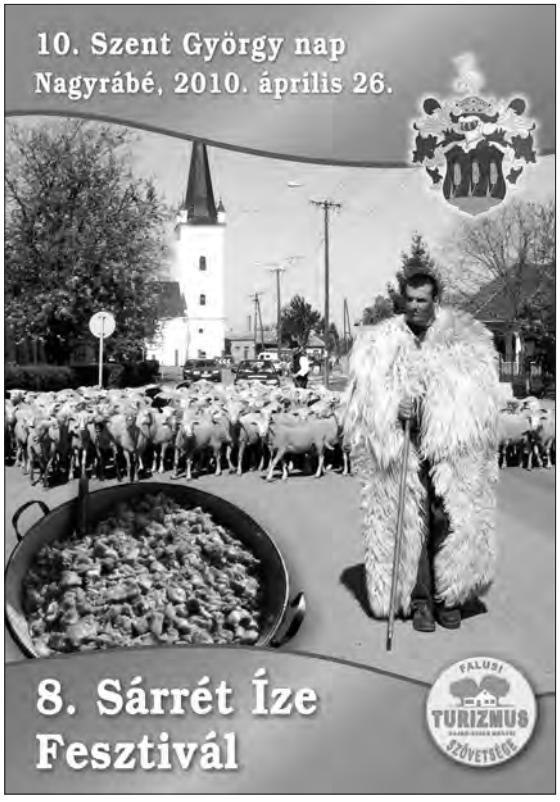

Április 24., csütörtök

Viseletek viselői – kiállítás-megnyitó és konferencia

Az emberi öltözet a legrégibb időtől kezdve nem csupán védte a beleöltözőt, hanem díszítette is és kifejezte társadalmi helyzetét. **Berde Sándor fotográfus** azon szerencsések egyike, akiknek megadatott, hogy szívükbe zárhassák a magyar Alföld legcsodálatosabb helyét, a Hortobágyot. Nemcsak megismerte az itt élő pásztorembereket, de meg is tudta örökíteni őket és viseletüket. Felvételeit egy impozáns **kiállításon** mutatja be az érdeklődőknek.

Április 26., szombat

10. Szent György-napi vigasságok, főzőverseny

A pásztorélet ősi hagyományai szerint Szent György napján hajtják ki az állatokat a szabad ég alá. Így történik ez Nagyrábén is, ahol juhkihajtással és birkanyírással vesznek részt az eseményen. Április 26-án a főzéshez és a hagyományok feleleventéséhez kedvet érző baráti társaságokat, csoportokat várják, hogy lehetőség szerint kétfogásos menü összeállításával nevezzenek be a Sárrét Íze Fesztiválra. Legalább egy ételnek a helyszínen kell elkészülnie, s a csapatoknak röviden be kell mutatniuk az általuk választott étkeket, amelyeket időnként még ma is elkészítenek, vagy amelyeket nagyanyáink emlékének adózva most idéznek fel erre az alkalomra. Az ételeket neves zsűri értékeli.

A rendezvény részletes **programjáról április 1-jétől** az alábbi helyeken tájékozódhat: www.alfolditurizmus.hu; www.nagyrabe.hu.

Nevezni a fesztiválra személyesen, levélben és e-mailben **április 20-ig** lehet a következő címeken: Kossuth Lajos Művelődési Ház és Könyvtár, 4173 Nagyrábé, Rétszentmiklósi utca 2/a; kocsabi59@gmail.com, telefon 54/477–334; vagy telefonon: 06/30/747–7991 (Kocsis Csaba), 06/30/279–2682 (Koroknai Béla).

A borítékra írják rá: „8. Sárrét Íze Fesztivál".

HA MÁR JÁRT NAGYRÁBÉN, VISSZAVÁRJUK, HA MÉG NEM VOLT, LÁTOGASSON EL, FŐZZÜNK EGYÜTT A NAGYRÁBÉI MŰVELŐDÉSI HÁZ UDVARÁN!

Az 1930-as évekbeli képeslapon a belényesi vasútállomás látható. Az épületet az 1970-es években modernizálták, de a külső megjelenése nem sokat változott

Az egykori lányiskola (1896–1948) épületében 1949–1974 között inasiskola működött, majd ennek profilját 1975-től ipari líceumra változtatták. Napjainkban Ioan Ciordaş Műszaki Szakközépiskola a neve. Az épület a város központjától nem messze, a piachoz vezető utcán található